

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA

VODIČ

ZA STUDENTE

I i II ciklusa studija

Sarajevo, oktobar 2022. godine / rebiu-l-evvel 1444. h. g.

Univerzitet u Sarajevu
Fakultet islamskih nauka

VODIČ ZA STUDENTE I i II ciklusa studija

Sarajevo

oktobar 2022. godine / rebiu-l-evvel 1444. h. g.

Sadržaj

Riječ reisu-l-uleme.....	3
Riječ dekana	5
Nastavni proces na Fakultetu islamskih nauka	7
Studijski program Islamske teologije	8
Studijski program Islamske vjeronauke i religijske pedagogije	13
Studijski program za imame, hatibe i muallime	17
Master u islamskim studijama	20
Master imameta	22
Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo (izvod)	27
DIO PETI: CIKLUSI STUDIJA I DIPLOME	27
DIO ŠESTI: STUDENT	34
DIO OSMI: AKADEMSKA ETIKA	37
Pravilnik o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja) na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu	40
Obavezni seminarski radovi po katedrama	61
Informatička podrška nastavnom procesu	64
Međunarodna saradnja	66
Katedre sa nastavnim osobljem	67
Administracija	68

Riječ reisu-l-uleme

Reisu-l-ulema Husein ef. Kavazović

Poštovani studenti i studentice!

Čestitam vam na izboru fakulteta i izboru svog životnog opredjeljenja. Došli ste u zdrav duhovni ambijent, među produhovljene, čestite i učene ljude koji će vam otvoriti vidike i uputiti stazama koje vode do samih vrhunaca. Naime, kada Uzvišeni Allah hoće nekome da ukaže Svoju blagodarnost On ga uvede u društvo učenih i pobožnih ljudi. Vi ste upravo ušli u takvo društvo i iskoristite svoj boravak u njemu, upijte njegov duh. U tom slučaju bit ćete ugledni i među ljudima i među melekima, i uspješni na oba svijeta.

Islamska zajednica je ponosna na vas, jer vi ste oni koji će nastaviti vršiti njenu misiju u budućnosti, a to je misija upućivanja ljudi na dobro i korisno i odvrćanja od lošeg i štetnog. To je bila i misija svih Božijih poslanika, ali i svih velikih duhova u ljudskoj povijesti. Ujedno, to je i najčasnija misija i nju će nositi samo odabrani. Budite vi ti odabrani!

Islamska zajednica će vam pružiti sve što bude u mogućnosti. Učinit će sve da budete sretni i zadovoljni. A sve što tražimo od vas jest da se

potrudite steći lijepo i dobro obrazovanje, da izrastete u dobre ljude, da učestvujete u izgradnji života na Zemlji i da širite dobro.

U to ime želim vam srdačnu dobrodošlicu. Molim Allaha da vam otvori puteve prema dobru, da vam pomogne u vašim nastojanjima i da upravo vi sutra budete ponos našeg naroda i naše zemlje.

Selamim vas i želim vam svako dobro.

Reisu-l-ulema

Husein-ef. Kavazović

Riječ dekana

Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Cijenjeni studenti i studentice,

drago mi je da ste dio velike porodice mladića i djevojaka koji su među brojnim fakultetima u Bosni i Hercegovini i izvan nje odabrali da svoje obrazovanje nastave na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu.

Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu je danas jedan od četiri fakulteta koji djeluju u okviru Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini te uz Katolički bogoslovni fakultet jedina teološka visokoobrazovna ustanova u akademskoj zajednici Univerziteta u Sarajevu.

Iako po broju zaposlenika, nastavnog osoblja i studenata spada među manje fakultete Univerziteta u Sarajevu svojim ukupnim djelovanjem i utjecajem kojeg ostvaruje na različitim poljima nastavnog, naučno-istraživačkog i ukupnog društvenog djelovanja posljednjih je godina prepoznatljiv ne samo na prostorima Balkana, nego i cijele Evrope.

Pod imenom Islamski teološki fakultet počeo je s radom 1977. godine, ali povijest visokog islamskog obrazovanja u Bosni i Hercegovini

traje stoljećima od Gazi Husrev-begove medrese, preko Šerijatske sudačke škole, Alijje - višeg stepena Gazi Husrev-begove medrese i Više islamske šerijatsko-teološke škole, do Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu koji nastavljajući tradiciju nastoji očuvati intelektualno i kulturno naslijeđe i jačati vjerski i nacionalni identitet bosanskohercegovačkih muslimana, odnosno odgajati i obrazovati buduće generacije u čvrstoj vjeri u Allaha, dž.š., i poštivanju univerzalnih vrijednosti, a posebno u otvorenosti i razumijevanju drugog i drugačijeg.

Ispunjavajući svoju misiju i preživljavajući genocid i druga nastojanja zatiranja svega što je islamsko, kao i 1425 dana opsade Sarajeva, danas Fakultet s trocikličnim studijem, 44 zaposlenih, preko 1.420 alumnija i 600 studenata, Studentskim domom, Centrom za Kur'an i sunnet, bibliotekom sa preko 25.000 bibliotečkih jedinica te referentnim djelima i respektabilnim društvenim utjecajem svojih nastavnika, snažno doprinosi savremenoj interpretaciji islamske misli.

O statusu Fakulteta dovoljno govori uspostavljena naučnoistraživačka saradnja s brojnim univerzitetima u svijetu, angažman akademskog osoblja u domovini i inozemstvu te posebno stručne kompetencije i vrline svršenika i svršenica Fakulteta koji kao imami, hatibi, muallimi i muallime, nastavnici i nastavnice, profesori i profesorice vjeronauke, profesori i profesorice temeljnih islamskih nauka u medresama i na fakultetima te u drugim odgojno-obrazovnim, kulturnim, socijalnim, korektivnim i humanitarnim ustanovama u Bosni i Hercegovini i izvan nje postižu zavidne rezultate.

Budući da nastojimo biti u akademskom smislu most između Istoka i Zapada izražavamo iskrenu dobrodošlicu svim tragaocima za znanjem, mudrošću i duhovnošću, posebno mladim istraživačima koji se interesiraju za islamsko mišljenje u Bosni i Hercegovini.

Iskreno se nadamo da će Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu s Božijom pomoći i kadrovskom i materijalnom podrškom plemenitih ljudi, pojedinaca i institucija, sigurnim koracima nastaviti koračati u svoje novo, ljepše i bolje sutra, a da ćete vi davati prepoznatljiv doprinos tome.

Prof. dr. Zuhdija Hasanović

dekan Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu

Nastavni proces na Fakultetu islamskih nauka

Na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu nastava je organizirana na tri ciklusa studija u skladu s bolonjskim procesom.

Prvi ciklus studija ima tri programa:

Islamska teologija;
Islamska vjeronauka i religijska pedagogija;
Studijski program za imame, hatibe i muallime.

Na drugom ciklusu studija postoje četiri studijska programa:

Master u islamskim studijama;
Međureligijski studiji i izgradnja mira;
Master u islamskim studijama (na engleskom jeziku);
Master imameta.

Treći ciklus studija vodi do stepena doktora islamskih nauka.

Prvi ciklus studija vodi do završenog diplomskog studija i stjecanja akademskog zvanja na Studijskom programu za islamsku teologiju bakalaureat, odnosno bečeler islamske teologije, na Studijskom programu za islamsku vjeronauku i religijsku pedagogiju bakalaureat, odnosno bečeler islamske vjeronauke i religijske pedagogije i na Studijskom programu za imame, hatibe i muallime bakalaureat /bečeler imameta, hatabeta i ta'lima.

Prvi ciklus studija na Studijskom programu islamske teologije i Studijskom programu islamske vjeronauke i religijske pedagogije traje četiri godine i vrednuje se sa 240 studijskih bodova ECTS (European Credit Transfer System) a Studijski program za imame, hatibe i muallime traje tri godine i vrednuje se sa 180 studijskih bodova ECTS.

Diplomski studij na Fakultetu organizira se i ostvaruje u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, Statutom Univerziteta u Sarajevu, Pravilima studiranja zasnovanim na Evropskom sistemu prijenosa kredita (ECTS) i Pravilima Fakulteta.

Studentu se garantira mobilnost i priznavanje bodova ostvarenih na drugom univerzitetu u skladu sa Zakonom, Statutom Univerziteta ili drugim općim aktom Univerziteta, odnosno Fakulteta.

Student ima pravo da u toku studija provede jedan ili dva semestra na drugom univerzitetu u zemlji ili inozemstvu posredstvom međunarodnih programa za razmjenu studenata, a na bazi bilateralnih ugovora između univerziteta, sporazuma, projekata ili drugih oblika međunarodne saradnje.

Prava i obaveze studenata reguliraju se detaljno Zakonom, Statutom Univerziteta i Pravilima Fakulteta.

Fakultet organizira i izvodi prvi ciklus studija iz sljedećih naučnih i stručnih oblasti:

- a) Tumačenje Kur'ana (Tefsir),
- b) Učenje Kur'ana (Kiraet),
- c) Poslanička tradicija (Hadis),
- d) Islamska dogmatika (Akaid),
- e) Sufizam (Tesavvuf),
- f) Uporedne religije,
- g) Islamska filozofija,
- h) Šerijatsko pravo (Fikh),
- i) Islamska civilizacija,
- j) Religijska pedagogija (Terbija),
- k) Religijska psihologija,
- l) Kur'anski i hadiski arapski jezik / Filologija Kur'ana,
- m) Stručno obrazovanje imama, hatiba i muallima.

Studijski program Islamske teologije

Ovaj studij omogućava studentima stručno obrazovanje u islamskim naukama te uvođenje u naučno istraživanje u toj oblasti. Studij je koncipiran na taj način da studentu, pored stručne formacije u islamskim naukama, daje uvid u najvažnije humanističke discipline. Ovaj studij osposobljava studente za vršenje vjersko-prosvjetnih službi u Islamskoj zajednici te različitih kulturnih, obrazovnih i društvenih djelatnosti koje podrazumijeva humanističko obrazovanje. Nakon završenog I ciklusa studenti stiču naziv: bečeler islamske teologije.

Na kraju studijskog programa islamske teologije student će moći:

1. adekvatno razumijevati i koristiti temeljnu terminologiju iz islamskih nauka;
2. razumijevati i interpretirati tedžvidska pravila, pravilno učiti Kur'an i druge njemu samostalno i odgovorno poučavati;
3. jasno artikulirati različita razumijevanja osnovnih izvora islama, akaidskih učenja i šerijatskog prava, posebno iz perspektive hanefijsko-maturidijske tradicije, te religijskih i kulturoloških fenomena;
4. interpretirati različita stajališta o glavnim temama iz područja tefsira, hadisa, akaida, fikha, studija religije, islamske filozofije i etike, tesavvufa, šiizma, religijske pedagogije, religijske psihologije i studija islamske civilizacije, te ih dijaloški, kritički i pluriperspektivistički povezivati;
5. predstaviti najznačajnije događaje, institucije i ličnosti iz povijesti islama, uočavati veze među civilizacijama, razumijevati uzroke uspona i pada muslimanskih država;
6. izložiti povijesni razvoj i utjecaj najpoznatijih škola akaida, tefsira, hadisa i fikha, te derviških redova i kultura koje su se razvijale na prostoru Bosne i Hercegovine;
7. interpretirati i primijeniti temeljna doktrinarna, etička i socijalna učenja islama;
8. primijeniti osnovne pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke spoznaje i izvoditi kreativnu savremenu mektepsku i nastavu vjerskih predmeta;
9. izvršavati imamske i hatipske poslove;
10. jezički, sadržajno i metodološki korektno pisati stručne tekstove;
11. analizirati vlastitu religioznost, kontekstualizirati teološka učenja i prepoznavati savremene oblike religijskog života;
12. razviti kvalitetnu komunikaciju s drugima, raditi u timovima te prihvatati druge i drugačije;
13. samostalno i odgovorno islamski djelovati i razvijati religijski život u savremenom društvu;
14. pokazati sposobnost razumijevanja i komunikacije na dva strana jezika (arapski i engleski jezik) na osnovnom nivou;
15. obavljati različite kulturne, obrazovne i društvene djelatnosti koje podrazumijevaju humanističko obrazovanje.

TABELARNI PRIKAZ PREDMETA NA STUDIJSKOM PROGRAMU ISLAMSKA TEOLOGIJA

	I SEMESTAR	ŠIFRA	SATI	ECTS (praksa)	ECTS (ukupno)
			24		30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) I	INKI 1101	1+1+1		4
2.	Terminologija tefsira	INTE 1101	2+0+1		5
3.	Osnovi islamskog vjerovanja (usuluddin)	INAK 1101	2+0+1		5
4.	Historija šerijatskog prava	INFI 1101	2+0+1		5
5.	Uvod u metodologiju istraživanja	INOP 1101	2+1+1		5
6.	Arapski jezik za teologe I	INAR 1101	2+2+1		4
7.	Engleski jezik	INOP 1106	1+1+1		2
II SEMESTAR			20	5	30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) II	INKI 1102	1+1+1		4
2.	Terminologija hadisa	INHA 1101	2+0+1		4
3.	Historija i metodologija tefsira	INTE 1102	2+0+1		4
4.	Uvod u studij religije	INAK 1102	2+0+1		4
5.	Historija filozofije I	INIF 1101	2+0+1		5
6.	Arapski jezik za teologe II	INAR 1102	2+1+1		4
7.	Imamsko-muallimska praksa I	INIM 1104	0+0+1	5	5
III SEMESTAR			24		30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) III	INKI 1203	2+0+1		4
2.	Dimenzije sunneta	INHA 1202	2+0+1		4
3.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat) I	INFI 1202	2+0+1		5
4.	Pedagogija	INRP 1201	2+1+1		5
5.	Engleski jezik za teologe	INOP 1202	2+1+1		4
6.	Arapski jezik za teologe III	INAR 1203	2+1+1		4
7.	Historija filozofije II	INIF 1202	2+0+1		4
IV SEMESTAR			21	5	30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) IV	INKI 1204	2+0+1		4
2.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat) II	INFI 1203	2+0+1		4
3.	Uvod u studije islamske civilizacije	INIC 1201	2+0+1		4
4.	Rane škole kelama	INAK 1203	2+0+1		4
5.	Uvod u psihologiju	INRP 1202	2+1+1		5
6.	Arapski jezik za teologe IV	INAR 1204	2+1+1		4
7.	Imamsko-muallimska praksa II	INIM 1205	0+0+1	5	5
V SEMESTAR			23		30
1.	Uvod u sufizam (Tesavvuf)	INAK 1304	2+0+1		4
2.	Šerijatsko personalno pravo	INFI 1304	2+1+1		5
3.	Historija islamske civilizacije do 1700.	INIC 1302	2+1+1		5
4.	Metodologija hadisa	INHA 1303	2+0+1		4
5.	Tefsir 30. džюза	INTE 1303	2+0+1		4
6.	Etika	INIF 1303	2+0+1		4
7.	Regija i društvo	INIF 1304	2+0+1		4

VI SEMESTAR			21	9	30
1.	Šerijatsko građansko i vakufsko pravo	INFI 1305	2+0+1		4
2.	Historija BiH i institucije IZ u BiH	INIC 1304	2+1+1		5
3.	Islamska misija (Da'va)	INIM 1303	2+0+1	2	4
4.	Historija islamske civilizacije nakon 1700.	INIC 1303	2+1+1		4
5.	Šiizam	INAK 1305	2+0+1		4
6.	Imamet	INIM 1301	2+0+1	2	4
7.	Imamsko-muallimska praksa III	INIM 1306	0+0+1	5	5
VII SEMESTAR			23	4	30
1.	Savremene škole tefsira	INTE 1404	2+0+1		4
2.	Hatabet i vaz	INIM 1402	2+0+1	2	4
3.	Osnovi učenja judaizma i kršćanstva	INAK 1406	2+1+1		5
4.	Klasična islamska filozofija	INIF 1405	2+1+1		5
5.	Metodika vjerske nastave I	INRP 1403	2+0+1	2	4
6.	Islamska umjetnost	INIC 1405	2+0+1		4
7.	Izborni predmet	IN_04_	2+0+1		4
VIII SEMESTAR			21	7	30
1.	Rječnik Kur'ana	INTE 1405	2+0+1		4
2.	Hermeneutika hadisa	INHA 1404	2+0+1		4
3.	Teološka epistemologija	INAK 1407	2+0+1		4
4.	Metodologija šerijatskog prava (usulu-l-fikh)	INFI 1406	2+1+1		5
5.	Metodika vjerske nastave II	INRP 1404	2+0+1	2	4
6.	Savremena i moderna islamska filozofija	INIF 1406	2+1+1		4
7.	Imamsko-muallimska praksa IV	INIM 1407	0+0+1	5	5

	ZAJEDNIČKI IZBORNI PREDMETI	ŠIFRA	SATI	ECTS (praksa)	ECTS (ukupno)
1.	Domski odgoj	INRP 0419	2+0+1		4
2.	Edukometrija	INRP 0420	2+0+1		4
3.	Filozofija kulture	INIF 0409	2+0+1		5
4.	Hadiski tekstovi	INHA 0408	2+0+1		5
5.	Historija kur'anskoga teksta	INTE 0411	2+0+1		5
6.	Historija Osmanske države	INIC 0408	2+0+1		5
7.	Islamska kultura na Balkanu	INIC 0409	2+0+1		5
8.	Islamske institucije	INIC 0410	2+0+1		5
9.	Kiraet V	INKI 0405	2+0+1		5
10.	Konverzacija na arapskom jeziku	INAR 0408	2+0+1		5
11.	Kur'anski pravopis	INKI 0406	2+0+1		5
12.	Metodologija pronalaženja i evaluacije hadisa	INHA 0409	2+0+1		5
13.	Normativni hadisi	INHA 0410	2+0+1		5
14.	Pedagoška komunikologija	INRP 0421	2+0+1		4
15.	Pedagoško djelovanje Muhammeda, a.s.	INHA 0411	2+0+1		5
16.	Teorije odgoja: islamska perspektiva	INRP 0424	2+0+1		4
17.	Povijest tumačenja Kur'ana u BiH	INTE 0412	2+0+1		5
18.	Pregled ranog muslimanskog mišljenja	INAK 0411	2+0+1		5

19.	Pregled učenja tesavvufa	INAK 0412	2+0+1		5
20.	Religija i pravo	INFI 0410	2+0+1		5
21.	Savremeni religijski pokreti	INAK 0413	2+0+1		5
22.	Socijalna psihologija	INRP 0422	2+0+1		5
23.	Studije genocida	INIC 0411	2+0+1		5
24.	Školska pedagogija	INRP 0423	2+0+1		4
25.	Tematski tefsir II	INTE 0413	2+0+1		5
26.	Tradicijske odgojne teme	INHA 0412	2+0+1		5
27.	Učenje judaizma i kršćanstva	INAK 0406	2+1+0		5
28.	Uvod u arabistiku	INAR 0409	2+0+1		5
29.	Predmeti sa drugih studijskih programa				
30.	Predmeti sa drugih fakulteta/univerziteta po odluci Komisije za priznavanje i Vijeća				

Studijski program Islamske vjeronauke i religijske pedagogije

Program za islamsku vjeronauku i religijsku pedagogiju na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu koncipiran je na način da se studij prve dvije godine čvrsto utemelji na teološkim sadržajima potencirajući predmete koji će biti u funkciji osposobljavanja stručnog profila religijskog odgajatelja i vjeroučitelja. Studijski program u trećoj i četvrtoj godini uvodi specijalističke predmete koji strukturom i sadržajem pokrivaju područje religijskog odgoja i vjerske nastave. Uvode se novi predmeti iz domena kur'anskog i sunnetskog koncepta odgoja, religijske pedagogije, religijske psihologije, metodike religijskog odgoja i vjerske nastave, potom predmeti iz područja opće pedagogije, didaktičko-metodički predmeti u cilju razvijanja pedagoško-psiholoških znanja, kompetencija i umijeća svršenika ovog studijskog programa te osposobljavanja za što lakšu i učinkovitiju transmisiju teoloških sadržaja u budućem odgojno-obrazovnom radu. Nakon završenog I ciklusa studenti stižu naziv: bečeler islamske vjeronauke i religijske pedagogije.

Na kraju studijskog programa islamske vjeronauke i religijskog odgoja student će moći:

1. interpretirati različita stajališta o glavnim temama iz područja tefsira, hadisa, akaida, fikha, studija religije, islamske etike, religijske pedagogije, religijske psihologije i studija islamske civilizacije;
2. kroz pedagoško-psihološka znanja, kompetencije i umijeća vršiti učinkovitu transmisiju teoloških sadržaja u religijskom odgojno-obrazovnom radu;
3. analizirati i interpretirati osnovne koncepte religijskog odgoja i islamske pedagogije i psihologije utemeljene u izvorima islama kroz klasične i savremene interpretacije;
4. razumjeti, argumentirati i predočiti temeljne savremene izazove pedagoško-religijske teorije i prakse;
5. primijeniti opća pedagoško-psihološka znanja i vještine za uočavanje i praćenje različitih društveno-psiholoških i odgojnih fenomena koji se susreću u porodici, školi i društvu;
6. detektirati i rješavati obrazovno-odgojne probleme u radu s djecom, mladima i odraslima kroz sistemski religijski pedagoški rad, holistički pristup i savremene metode;
7. interpretirati i primijeniti saznanja o odgojno-obrazovnom radu u domskim uvjetima života;
8. interpretirati i primijeniti temeljna doktrinarna, etička i socijalna učenja islama;
9. primijeniti osnovne pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke spoznaje u planiranju, organiziranju i izvođenju kreativne savremene vjeronaučne nastave na različitim nivoima;
10. jezički, sadržajno i metodološki korektno pisati stručne tekstove;
11. analizirati vlastitu religioznost, kontekstualizirati teološka učenja i prepoznavati savremene oblike religijskog života;
12. razviti kvalitetnu komunikaciju s drugima, raditi u timovima te prihvatati druge i drugačije;
13. demonstrirati odgovornost u uvažavanju individualnih sposobnosti i cjelovitog razvoja svakog odgajnika u odgojno-obrazovnom procesu;
14. pokazati sposobnost razumijevanja i komunikacije na dva strana jezika (arapski i engleski jezik) na osnovnom nivou;
15. obavljati različite kulturne, obrazovne i društvene djelatnosti koje podrazumijevaju humanističko obrazovanje.

**TABELARNI PRIKAZ PREDMETA NA STUDIJSKOM PROGRAMU
ISLAMSKA VJERONAUKA I RELIGIJSKA PEDAGOGIJA**

	I SEMESTAR	Šifra	Sati	ECTS (praksa)	ECTS (ukupno)
			22		30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) I	INKI 2101	1+1+1		5
2.	Terminologija tefsira	INTE 2101	2+0+1		5
3.	Osnovi islamskog vjerovanja (usuluddin)	INAK 2101	2+0+1		5
4.	Uvod u šerijatsko pravo	INFI 2107	2+1+1		5
5.	Uvod u metodologiju istraživanja	INOP 2101	2+1+1		5
6.	Arapski jezik za pedagoge I	INAR 2101	2+2+1		5
II SEMESTAR			21		30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) II	INKI 2102	1+1+1		5
2.	Terminologija hadisa	INHA 2101	2+0+1		5
3.	Teme Kur'ana	INTE 2108	2+1+1		5
4.	Opća psihologija sa psihologijom ličnosti	INRP 2105	2+1+1		5
5.	Životopis Muhammeda, a.s. (Sira)	INHA 2105	2+0+1		5
6.	Arapski jezik za pedagoge II	INAR 2102	2+1+1		5
III SEMESTAR			24	2	30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) III	INKI 2203	2+0+1		4
2.	Kur'anska kazivanja	INTE 2209	2+0+1		5
3.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat)	INFI 2208	3+0+1		5
4.	Pedagogija	INRP 2201	2+1+1		5
5.	Razvojna psihologija	INRP 2206	2+0+1	2	5
6.	Arapski jezik za pedagoge III	INAR 2203	2+1+1		4
7.	Engleski jezik	INOP2106	1+1+1		2
IV SEMESTAR			21		30
1.	Kur'anski koncept odgoja	INTE 2210	2+0+1		5
2.	Savremene fikhske teme	INFI 2209	2+1+1		5
3.	Uvod u studije islamske civilizacije	INIC 2201	2+0+1		5
4.	Uvod u studij religije	INAK 2202	2+0+1		5
5.	Engleski jezik za pedagoge	INOP 2202	2+1+1		5
6.	Arapski jezik za pedagoge IV	INAR 2204	2+1+1		5
V SEMESTAR			22	2	30
1.	Filozofija moralnog odgoja	INIF 2308	2+1+1		5
2.	Šerijatsko personalno pravo	INFI 2304	2+1+1		5
3.	Historija islamske civilizacije do 1700.	INIC 2302	2+1+1		5
4.	Sunnetski koncept odgoja	INHA 2306	2+0+1		4
5.	Religijska pedagogija	INRP 2307	2+0+1		5
6.	Didaktika	INRP 2308	2+1+1	2	6
VI SEMESTAR			20	4	30
1.	Tematski hadis	INHA 2307	2+0+1		5
2.	Bosanska kulturna historija	INIC 2306	2+1+1		5
3.	Učenje i podučavanje u predškolskom odgoju	INRP 2309	2+0+1	2	5

4.	Historija islamske civilizacije nakon 1700.	INIC 2303	2+1+1		5
5.	Metodika vjerske nastave I	INRP 2303	2+0+1		5
6.	Porodični odgoj	INRP 2310	2+0+1	2	5
VII SEMESTAR			20	8	30
1.	Teološka antropologija	INAK 2410	2+0+1		5
2.	Psihologija religioznosti	INRP 2411	2+1+1		5
3.	Socijalna pedagogija	INRP 2412	2+0+1	2	5
4.	Metodika vjerske nastave II	INRP 2404	2+0+1		5
5.	Praktikum Metodike vjerske nastave I	INRP 2417	1+0+3	6	6
6.	Izborni predmet	IN_04_	2+0+1		4
VIII SEMESTAR			21	10	30
1.	Metodika religijskog odgoja	INRP 2413	2+1+1	3	6
2.	Muslimanski doprinos civilizaciji	INIC 2407	2+1+1		5
3.	Psihologija obrazovanja	INRP 2414	2+0+1	2	5
4.	Religijski odgoj i okultna kultura	INRP 2415	2+0+1		5
5.	Praktikum Metodike vjerske nastave II	INRP 2418	1+0+3	5	5
6.	Inkuzija osoba s posebnim potrebama i religijski odgoj	INRP 2416	2+0+1		4

	ZAJEDNIČKI IZBORNI PREDMETI	ŠIFRA	SATI	ECTS (praksa)	ECTS (ukupno)
1.	Domski odgoj	INRP 0419	2+0+1		4
2.	Edukometrija	INRP 0420	2+0+1		4
3.	Filozofija kulture	INIF 0409	2+0+1		5
4.	Hadiski tekstovi	INHA 0408	2+0+1		5
5.	Historija kur'anskoga teksta	INTE 0411	2+0+1		5
6.	Historija Osmanske države	INIC 0408	2+0+1		5
7.	Islamska kultura na Balkanu	INIC 0409	2+0+1		5
8.	Islamske institucije	INIC 0410	2+0+1		5
9.	Kiraet V	INKI 0405	2+0+1		5
10.	Konverzacija na arapskom jeziku	INAR 0408	2+0+1		5
11.	Kur'anski pravopis	INKI 0406	2+0+1		5
12.	Metodologija pronalaženja i evaluacije hadisa	INHA 0409	2+0+1		5
13.	Normativni hadisi	INHA 0410	2+0+1		5
14.	Pedagoška komunikologija	INRP 0421	2+0+1		4
15.	Pedagoško djelovanje Muhammeda, a.s.	INHA 0411	2+0+1		5
16.	Teorije odgoja: islamska perspektiva	INRP 0424	2+0+1		4
17.	Povijest tumačenja Kur'ana u BiH	INTE 0412	2+0+1		5
18.	Pregled ranog muslimanskog mišljenja	INAK 0411	2+0+1		5
19.	Pregled učenja tesavvufa	INAK 0412	2+0+1		5
20.	Religija i pravo	INFI 0410	2+0+1		5
21.	Savremeni religijski pokreti	INAK 0413	2+0+1		5
22.	Socijalna psihologija	INRP 0422	2+0+1		5
23.	Studije genocida	INIC 0411	2+0+1		5
24.	Školska pedagogija	INRP 0423	2+0+1		4

25.	Tematski tefsir II	INTE 0413	2+0+1		5
26.	Tradicijske odgojne teme	INHA 0412	2+0+1		5
27.	Učenje judaizma i kršćanstva	INAK 0406	2+1+0		5
28.	Uvod u arabistiku	INAR 0409	2+0+1		5
29.	Predmeti sa drugih studijskih programa				
30.	Predmeti sa drugih fakulteta/univerziteta po odluci Komisije za priznavanje i Vijeća				

Studijski program za Imame, hatibe i muallime

Ovaj program počiva na uvjerenju da su imam i njegova lokalna zajednica (džemat) temeljno obilježje organizacije Islamske zajednice u BiH i neupitna jezgra njene ukupne organizacione strukture. Ciljevi studija su: a) Osigurati cjelovito vjersko, intelektualno, moralno, društveno i kulturno obrazovanje i odgoj budućih imama, hatiba i muallima; b) Osposobiti ih za primjenu stečenih znanja u konkretnim životnim okolnostima; i c) Stjecanje znanja i sposobnosti kojim bi se doprinijelo da imami, hatibi, muallimi i muallime budu vođe i uzori u svojim zajednicama ali i izvan njih. Studij zadržava svoju naučno-humanističku narav, ali je više strukovni nego akademski, usmjeren na savladavanje aplikativnih znanja i vještina, senzibilan za praktične vjerske, duhovne, kulturne i društvene potrebe vjernika i Islamske zajednice, te za njihove bosanskohercegovačke te evropske posebnosti. Dakle, studij je zasnovan na binarnom modelu s fokusom na primjenjena znanja i, kao takav, neposredno odgovara na zahtjeve struke, a ne nauke; razvija prije svega funkcionalna znanja, vještine te opšte i profesionalne, prije svega generičke, kompetencije. Na studiju se posebna pažnja posvećuje izučavanju fundamentalnih mjerodavnih tekstova, tradicionalnih i savremenih, iz područja hanefijskog fikha, maturidijskog akaida, tefsira i hadisa. Studij traje šest semestara, a upisuju ga samo svršeni medresa. Svršenik ovog studija stiče stručni naziv: bečeler imameta, hatabeta i ta'lima.

Na kraju studijskog programa za obrazovanje imama, hatiba i muallima student će moći:

1. adekvatno razumijevati i koristiti temeljnu terminologiju iz islamskih nauka;
2. razumijevati i interpretirati tedžvidska pravila, pravilno učiti Kur'an i druge njemu samostalno i odgovorno poučavati;
3. stručno izložiti različita razumijevanja osnovnih izvora islama, posebno iz perspektive hanefijsko-maturidijske tradicije i adekvatno ih prezentirati u džematu-zajednici;
4. izložiti različita stajališta o glavnim temama iz područja tefsira, hadisa, akaida, fikha, uporednih religija, islamske etike, religijske pedagogije, religijske psihologije i studija islamske civilizacije;
5. predstaviti najznačajnije događaje, institucije i ličnosti iz povijesti islama;
6. izložiti povijesni razvoj i utjecaj najpoznatijih škola akaida, tefsira, hadisa i fikha, te derviških redova i kultura koje su se razvijale na prostoru Bosne i Hercegovine;
7. interpretirati i primijeniti temeljna doktrinarna, etička i socijalna učenja islama;
8. primijeniti osnovne pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke spoznaje i izvoditi kreativnu savremenu mektepsku nastavu;
9. izvršavati imamske i hatipske poslove;
10. analizirati vlastitu religioznost, kontekstualizirati teološka učenja i prepoznavati savremene oblike religijskog života;
11. razviti kvalitetnu komunikaciju s drugima, raditi u timovima te prihvatati druge i drugačije;
12. samostalno i odgovorno islamski djelovati i razvijati religijski život u džematu- zajednici;
13. pokazati sposobnost razumijevanja i komunikacije na dva strana jezika (arapski i engleski jezik) na osnovnom nivou.

TABELARNI PRIKAZ PREDMETA NA STUDIJSKOM PROGRAMU ZA IMAME, HATIBE I MUALLIME

	I SEMESTAR	ŠIFRA	SATI	ECTS (praksa)	ECTS (ukupno)
			20		30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) I	INKI 3101	1+1+1		5
2.	Uvod u tefsir	INTE 3106	2+0+1		5
3.	Uvod u osnove islamskog vjerovanja	INAK 3101	2+0+1		5
4.	Uvod u šerijatsko pravo	INFI 3107	2+0+1		5
5.	Uvod u metodologiju istraživanja	INOP 3101	2+1+1		5
6.	Fonetika i morfologija arapskog jezika	INAR 3105	2+1+1		5
II SEMESTAR			21		30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) II	INKI 3102	1+1+1		4
2.	Terminologija hadisa	INHA 3101	2+0+1		4
3.	Tematski tefsir I	INTE 3107	2+0+1		4
4.	Uvod u izučavanje kelama	INAK 3108	2+1+1		5
5.	Životopis Muhammeda, a.s. (Sira)	INHA 3105	2+0+1		4
6.	Sintaksa arapskog jezika	INAR 3106	2+1+1		4
7.	Imamsko-mualimska praksa I	INIM 3104	0+0+1		5
III SEMESTAR			26	3	30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) III	INKI 3203	2+0+1		4
2.	Dimenzije sunneta	INHA 3202	2+0+1		4
3.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat) I	INFI 3202	2+0+1		4
4.	Pedagogija	INRP 3201	2+1+1		4
5.	Ahlak	INIF 3207	2+0+1		4
6.	Arapski tekstovi	INAR 3207	2+1+1		4
7.	Engleski jezik	INOP3106	1+1+1		2
8.	Imam i društvo (praktikum)	INIM 3208	1+1+1	3	4
IV SEMESTAR			22	2	30
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) IV	INKI 3204	2+0+2		4
2.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat) II	INFI 3203	2+0+1		4
3.	Uvod u studije islamske civilizacije	INIC 3201	2+0+1		4
4.	Imamet	INIM 3201	2+0+1	2	4
5.	Uvod u psihologiju	INRP 3202	2+1+1		5
6.	Engleski jezik za imame (ili neki drugi evropski jezik)	INOP 3202	2+1+1		4
7.	Imamsko-muallimska praksa II	INIM 3205	0+0+1		5
V SEMESTAR			23	6	30
1.	Savremene akademske teme	INAK 3309	2+0+1		4
2.	Šerijatsko personalno pravo	INFI 3304	2+1+1		5
3.	Historija islamske civilizacije do 1700.	INIC 3302	2+1+1		5
4.	Hatabet i vaz	INIM 3302	2+0+1	2	4
5.	Metodika vjerske nastave I	INRP 3303	2+0+1	2	4
6.	Menadžment neprofitnih organizacija	INIM 3309	1+1+1	2	4
7.	Izborni predmet	IN_04_	2+0+1		4

VI SEMESTAR			21	9	30
1.	Šerijatsko građansko i vakufsko pravo	INFI 3305	2+0+1		4
2.	Historija BiH i institucije IZ u BiH	INIC 3304	2+1+1		5
3.	Islamska misija (Da'va)	INIM 3303	2+0+1	2	4
4.	Historija islamske civilizacije nakon 1700.	INIC 3303	2+1+1		4
5.	Judaizam i kršćanstvo	INAK 3306	2+0+1		4
6.	Metodika vjerske nastave II	INRP 3304	2+0+1	2	4
7.	Imamsko-muallimska praksa III	INIM 3306	0+0+1	5	5

	ZAJEDNIČKI IZBORNI PREDMETI	ŠIFRA	SATI	ECTS (praksa)	ECTS (ukupno)
1.	Domski odgoj	INRP 0419	2+0+1		4
2.	Edukometrija	INRP 0420	2+0+1		4
3.	Filozofija kulture	INIF 0409	2+0+1		5
4.	Hadiski tekstovi	INHA 0408	2+0+1		5
5.	Historija kur'anskoga teksta	INTE 0411	2+0+1		5
6.	Historija Osmanske države	INIC 0408	2+0+1		5
7.	Islamska kultura na Balkanu	INIC 0409	2+0+1		5
8.	Islamske institucije	INIC 0410	2+0+1		5
9.	Kiraet V	INKI 0405	2+0+1		5
10.	Konverzacija na arapskom jeziku	INAR 0408	2+0+1		5
11.	Kur'anski pravopis	INKI 0406	2+0+1		5
12.	Metodologija pronalaženja i evaluacije hadisa	INHA 0409	2+0+1		5
13.	Normativni hadisi	INHA 0410	2+0+1		5
14.	Pedagoška komunikologija	INRP 0421	2+0+1		4
15.	Pedagoško djelovanje Muhammeda, a.s.	INHA 0411	2+0+1		5
16.	Teorije odgoja: islamska perspektiva	INRP 0424	2+0+1		4
17.	Povijest tumačenja Kur'ana u BiH	INTE 0412	2+0+1		5
18.	Pregled ranog muslimanskog mišljenja	INAK 0411	2+0+1		5
19.	Pregled učenja tesavvufa	INAK 0412	2+0+1		5
20.	Religija i pravo	INFI 0410	2+0+1		5
21.	Savremeni religijski pokreti	INAK 0413	2+0+1		5
22.	Socijalna psihologija	INRP 0422	2+0+1		5
23.	Studije genocida	INIC 0411	2+0+1		5
24.	Školska pedagogija	INRP 0423	2+0+1		4
25.	Tematski tefsir II	INTE 0413	2+0+1		5
26.	Tradicijske odgojne teme	INHA 0412	2+0+1		5
27.	Učenje judaizma i kršćanstva	INAK 0406	2+1+0		5
28.	Uvod u arabistiku	INAR 0409	2+0+1		5
29.	Predmeti sa drugih studijskih programa				
30.	Predmeti sa drugih fakulteta/univerziteta po odluci Komisije za priznavanje i Vijeća				

Master u islamskim studijama

Ovim programom Fakultet želi uvesti studente u samostalno i kritičko promišljanje brojnih izazova koje moderna civilizacija postavlja pred religiju i religijske nauke i vice versa. Istovremeno, program otvara studente za veliki broj krupnih tema vezanih za živo i konkretno razumijevanje i odgovorno življenje religije (islama) u današnjem svijetu, kao što su pitanja iz oblasti genetičkoga odnosno političkoga inženjeringa, pitanja radne etike i ekonomskoga poslovanja, religije i nacije, religije i politike, religije i države, religije i religijskoga zakona u pluralnim i složenim građanskim društvima, pitanje religioznih manjina, religije i ljudskih prava itd. Program im još nastoji omogućiti da pomoću najnovijih postignuća iz oblasti moderne psihologije i pedagogije svoje spoznaje i istraživačke rezultate lakše i efikasnije prenesu današnjim generacijama mladih ljudi duboko promijenjenog duhovnog i vjerskoga senzibiliteta i da se na taj način uspješnije uključe u procese osavremenjivanja islamskih i uopće odgojno-obrazovnih institucija. Nadalje, program teži osposobiti studente za kompetentni dijalog s osobama različitih ideoloških, religijskih i kulturnih tradicija i, napokon, uvesti ih u najnovija znanstvena istraživanja i relevantnu literaturu u području savremenih islamskih studija te pripremiti ih za samostalni naučno-istraživački rad.

Po okončanju programa svršenci dobijaju naziv magistar islamskih studija s naznakom uže oblasti u kojoj je napisana i odbranjena magistarska radnja.

Zvanje magistar islamskih studija svršenci mogu steći u slijedećim naučnim oblastima:
magistar islamskih studija (oblast: Tefsir - tumačenje Kur'ana)
magistar islamskih studija (oblast: Hadis - Poslanička tradicija)
magistar islamskih studija (oblast: Akaid (islamska dogmatika, tesavvuf i uporedne religije)
magistar islamskih studija (oblast: Fikh - šerijatsko pravo)
magistar islamskih studija (oblast: Islamska civilizacija)
magistar islamskih studija (oblast: Islamska vjeronauka i religijska pedagogija).

Na kraju mastera u islamskim studijama student će moći:

1. razumijevati izazove koje savremena civilizacija postavlja pred religiju i religijske znanosti;
2. identificirati i kritički propitivati glavne teme koje se odnose na odgovorno razumijevanje i življenje islama u današnjem svijetu;
3. svoje spoznaje i istraživačke rezultate prenijeti savremenom čovjeku, posebno mladima i uključiti se u procese osavremenjivanja islamskih i uopće odgojno-obrazovnih institucija;
4. primijeniti osnovne pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke spoznaje i izvoditi kreativnu savremenu nastavu na različitim nivoima;
5. jezički, sadržajno i metodološki korektno pisati stručne i istraživačke radove;
6. samostalno i odgovorno islamski djelovati i razvijati religijski život u savremenom društvu;
7. kritički analizirati vlastitu religioznost, artikulirati religijska i teološka životna pitanja te oblikovati otvorene religijske vizije;
8. oblikovati pedagoške i socijalne grupe kao zajednice produbljenih i raznovrsnih međusobnih odnosa te grupnu dinamiku na temelju heterogene socijalizacije;

9. razviti kvalitetnu komunikaciju s osobama različitih ideoloških, religijskih i kulturnih tradicija, raditi u timovima te prihvatati druge i drugačije;
10. pokazati sposobnost razumijevanja i komunikacije na dva strana jezika (arapski i engleski jezik) na naprednom nivou;
11. obavljati različite kulturne, obrazovne i društvene djelatnosti koje podrazumijevaju humanističko obrazovanje.

I SEMESTAR		ŠIFRA	SATI	ECTS (praksa)	ECTS (ukupno)
			20		30
	Savremene tefsirske teme	INTE 0514	2+0+1		5
	Savremene hadiske studije	INHA 0513	2+0+1		5
	Islam i savremeni svijet	INAK 0514	2+0+1		5
	Savremene fikhske studije	INFI 0511	2+0+1		5
	Islam u Evropi	INIC 0512	2+0+1		5
	Metodi istraživanja	INOP 0503	2+1+2		5
II SEMESTAR					ECTS
					30
	Izborni predmet iz uže oblasti		2+0+1		5
	Izborni predmet (iz grupe ostalih predmeta)		2+0+1		5
	Magistarski rad		-		20
IZBORNI PREDMETI IZ UŽIH OBLASTI					
	Analitički i primijenjeni tefsir	INTE 0515	2+0+1		5
	Istraživanja u islamskoj civilizaciji	INIC 0513	2+0+1		5
	Kreativnost u vjerskoj nastavi	INRP 0525	2+0+1	3	5
	Muslimanske rasprave o zlu u svijetu i izvorima morala	INAK 0515	2+0+1		5
	Savremene fikhske studije u bh. kontekstu	INFI 0512	2+0+1		5
	Tradicijska komunikologija	INHA 0514	2+0+1		5
OSTALI IZBORNI PREDMETI					
	Akademsko pisanje	INOP 0504	2+0+1		5
	Akcijsko istraživanje	INRP 0526	2+0+1	1	5
	Izrada kurikuluma i udžbenika u vjerskoj nastavi	INRP 0527	2+0+1	1	5
	Kvalitativna metodologija	INRP 0528	2+0+1	1	5
	Metodologija empirijskih istraživanja	INOP 0505	2+0+1	1	5
	Religija i pojedinac u vremenu postmoderne	INRP 0529	2+0+1	1	5
	Savremeni problemi religijskog odgoja	INRP 0530	2+0+1	1	5
	Šerijat i temeljna ljudska prava	INFI 0513	2+0+1		5

Master imameta

NASTAVNI PLAN I PROGRAM (2018)

Cilj i struktura studijskog programa

Osnovni cilj pokretanja Mastera imameta je da već angažiranim ili budućim imamima omogući sticanje neophodnih znanja, vještina i kompetencija koje će im omogućiti da obavljaju mnoštvo različitih uloga koje se očekuju od imama kao vjerskog lidera u zajednici vjernika. Naime, imam nije samo osoba koja predvodi namaze u džematu, drži hutbu petkom, drži mektebsku nastavu i obavlja vjerske ceremonije u prigodnim prilikama nego i onaj ko je pozvan da prezentira islam u lokalnim i regionalnim medijima muslimanskoj i nemuslimanskoj publici, saraduje sa predstavnicima drugih vjerskih zajednica na terenu, djeluje kao duhovni skrbnik, savjetuje u porodičnim i drugim konfliktima u zajednici, organizira i vodi projekte izgradnje i unaprijeđenja infrastrukture vjerskog, obrazovnog i kulturnog života te revitalizacije vakufske imovine, zalaže se na lokalnom nivou za zaštitu vjerskih prava članova džemata ili institucije u kojoj djeluje i sl. Da bi imam ispunio očekivanja zajednice čiji pripadnici su sve više educirani i adekvatno odgovorio njenim narastajućim potrebama, standardi obrazovanja i osposobljavanja na polju imameta moraju se podizati na viši akademski i stručni nivo.

Master studij je strukturiran u okviru četiri akademska semestra. U prvom semestru zastupljeni su predmeti kojima se nastoji kod studenata unaprijediti poznavanje klasičnih islamskih tekstova iz oblasti tefsira, hadisa i akaida, s jedne strane, i omogućiti im da razumiju savremene interpretativne tokove islama i suoče se sa izazovima različitih vjerskih tumačenja, s druge strane. Također im se pruža mogućnost da usvoje teorijska znanja iz metodologije istraživanja u islamskim naukama i praktične vještine izrade magistarskog i drugih stručnih radova. U drugom semestru ponuđeni su predmeti kojima se studenti educiraju za angažman na polju islamskog dušebrižništva i savjetovanja. Nastoji ih se osposobiti za rad sa fizički i mentalno oboljelim članovima džemata (zajednice), bolesnicima u bolnicama i drugim zdravstvenim ustanovama, ovisnicima u centrima za odvikavanje i rehabilitaciju, u univerzitetskim kampusima i studentskim domovima, domovima za njegu starih i iznemoglih osoba, centrima za rad s osobama s posebnim potrebama i dr. Ovim se, između ostalog, nastoji otvoriti dodatni prostor za društveni i profesionalni angažman svršenicima Fakulteta. Ponuđeni su i predmeti Upravljanje projektima kojim se nadograđuju znanja, vještine i sposobnosti usvojene na prvom ciklusu u okviru predmeta Menadžment za imame, te Religija i pravo kojom se studenti upoznaju sa pravnim okvirom i mehanizmima zaštite prava na slobodu vjere i uređenjem odnosa između države i vjerskih zajednica. Studentima se pruža i prilika da unaprijede jezičke kompetencije u arapskom jeziku.

U trećem semestru studenti imaju priliku da stiču znanja i vještine upravljanja konfliktnim situacijama u džematu (zajednici), edukativnog (terbija) i misijskog (da'va) djelovanja putem masovnih medija, kao i da unaprijede jezičke kompetencije u evropskim jezicima. Izborni predmeti trećeg i četvrtog semestra pružaju mogućnost studentima da se, kroz izbor grupe predmeta, specijaliziraju za profesionalni angažman (a) na polju imameta u ustanovama, odn. islamskog dušebrižništva i savjetovanja, (b) u dijasporalnim džematima ili (c) da prodube znanje i usvoje vještine iz specifičnih oblasti. Kroz prvu grupu

izbornih predmeta studenti stiču znanja iz naučnih disciplina ili tematskih oblasti čije je poznavanje neophodno za adekvatno snalaženje i kvalitetno djelovanje u ciljnim grupama islamskog dušebrižništva: vojnici, oboljeli, ovisnici, prijestupnici i dr. Druga grupa izbornih predmeta priprema studente za rad u bošnjačkim dijasporalnim zajednicama u Evropskoj uniji i Sjevernoj Americi. Pruža im se široki uvid u jezik, kulturu, pitanja društvene integracije i prevencije radikalizacije, političke sisteme i odnos države, prava i religije u zapadnim zemljama. U četvrtom semestru studenti pišu i završni, magistarski stručni rad.

Naučna polja kojima pripada studijski program

Kao i prvi ciklus studija za imame, master studij je konceptualiziran u okviru islamskih nauka koje pripadaju grupaciji humanističkih nauka, ali je više strukovni, nego akademski i usmjeren je prvenstveno na savladavanje primjenjivih znanja i vještina u oblasti praktične islamske teologije: imameta, hatabeta i ta'lima, senzibilan za praktične vjerske, kulturne i društvene potrebe vjernika i Islamske zajednice, te za njihove bosanskohercegovačke i evropske posebnosti. Studij pored nastave i individualnog rada studenata, obuhvata i obaveznu stručnu praksu koja se realizira u različitim kontekstima (džemat, mediji, nevladine islamske organizacije, vojska, zdravstvene ustanove, centri za odvikavanje, studentski domovi, korektivne ustanove i dr.).

Organizacija i trajanje studijskog programa

Master studij traje 2 akademske godine, a organiziran je kroz 4 semestra. Njegovim završetkom stiče se ukupno 120 ECTS bodova. Jezik studija je bosanski.

Kriteriji za upis

Master imameta mogu upisati studenti koji su prethodno završili prvi ciklus studijskog programa za imame, hatibe i mu'allime ostvarivši na njemu 180 ECTS kredita, kao i studenti koji su prethodno završili prvi ciklus studijskog programa islamske teologije po predbolonjskom ili bolonjskom sistemu studiranja.

Kvalifikacije koje se stiču po okončanju studijskog programa

Magistar imameta

OPIS STUDIJSKOG PROGRAMA	
1. Ishodi učenja studijskog programa	Po završenom Masteru imameta student će moći: 1) identificirati i kritički propitivati glavne teme koje se odnose na odgovorno razumijevanje i življenje islama u današnjem svijetu; 2) samostalno poduzimati istraživački rad na području tedžvidske i kiraetske nauke; 3) interpretirati klasične tefsirske tekstove i kritički evaluirati glavne teme i pitanja klasičnih tefsirskih tekstova; 4) stručno izložiti različita razumijevanja osnovnih izvora islama, posebno iz perspektive hanefijsko-maturidijske tradicije i teme iz teologije međureligijskog dijaloga; 5) analizirati ulogu hadisa u metodologiji hanefijskog mezheba i njenu primjenu u oblasti ibadata (obredoslovlja); 6) analizirati pitanja savremenih fikhskih studija i fetvi; 7) razumjeti odnose između religije, prava i države te međunarodne i domaće sisteme zaštite prava na slobodu religije; 8) obavljati istraživanja o savremenim fikhskim i religijskopравnim temama s fokusom na bosanskohercegovački i evropski prostor; 9) Kroz studije islamske kulture i civilizacije student će razumjeti pitanja urbane kulture u savremenom društvu iz ugla muslimanske religijske tradicije; kritički analizirati savremene islamske pokrete te artikulirati pitanja koja nameće muslimansko prisustvo u Evropi; analizirati teme genocida vezane za ljudske zajednice generalno i specifično za BiH; 10) izvršavati imamske i hatibske poslove; 11) pokazati komunikacijsko/savjetodavne kompetencije u vjerskom radu sa ciljanim populacijama; 12) samostalno i odgovorno islamski djelovati i razvijati religijski život u zajednici/džematu kroz različite projekte i inicijative; 13) primijeniti pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke spoznaje i izvoditi savremenu mektepsku nastavu; 14) neposredno djelovati u kontekstu duhovne vjerske brige prema ciljanim populacijama te na području odgoja i socijalizacije djece, mladih i odraslih osoba; 15) pokazati sposobnost razumijevanja i komunikacije na dva strana jezika (arapski i engleski ili njemački jezik) na naprednom nivou.

3.2. Način realiziranja nastave	Studij će se realizirati kao redovni i vanredni studij. Predvidjet će se, također, mogućnost studija na daljinu (DL).
3.3. Uslovi upisa na naredni semestar	Odslušan i ovjeren prethodni semestar.
3.4. Uslovi završetka studija	Položeni svi predmeti, uspješno realizirani programi stručne prakse te napisan i odbranjen magistarski stručni rad.
3.5. Mogućnost nastavka studija	Svršenici master studija moći će nastaviti studij na doktorskom studiju iz islamskih nauka.

3.6. Nastavni plan (popis obaveznih i izbornih predmeta)						
	1. SEMESTAR	Broj sati predavanja	Broj sati vježbi	Broj sati seminarara	ECTS	ŠIFRE
1.	Klasični tefsirski tekstovi	30	15		5	INTE 3411
2.	Hadis u hanefijskom mezhebu	30	15		4	INHA 3411
3.	Eš'arijsko-maturidijski akaid	30	30		4	INAK 3411
4.	Savremeni islamski pokreti	30		15	6	INIC 3411
5.	Kiraet	30	15		5	INKI 3411
6.	Metodi istraživanja	30	30	15	6	INOP 3411
	2. SEMESTAR				ECTS	
1.	Islamsko dušebrižništvo	30	15		5	INIM 3421
2.	Rad imama s omladinom i osobama sa posebnim potrebama	30	15		5	INIM 3422
3.	Religija i pravo	30	15		5	INFI 4421
4.	Upravljanje projektima	30	15		5	INOP 3421
5.	Arapski jezik za islamske studije	15	30		5	INAR 3421
6.	Savremene fikhske studije u bosanskohercegovačkom kontekstu	30	15		5	INFI 3422
	3. SEMESTAR				ECTS	
1.	Rješavanje sukoba	30	15		5	INRP 3511
2.	Savremeno komuniciranje	30	15		5	INOP 3511
3.	Islamsko dušebrižništvo: praktikum		45		4	INIM 3511
4.	Njemački jezik za islamske studije I/ Engleski jezik za islamske studije I	15	45		5	INOP 3512
5.	Metodika mektepske nastave II	30	15		6	INRP 3512
6.	Izborni predmet				5	
	4. SEMESTAR				ECTS	
1.	Izborni predmet				5	
2.	Magistarski rad	-	-	-	25	
	IZBORNI PREDMETI					
	Specijalizacija u oblasti imameta u ustanovama¹					
1.	Služba imama u vojsci	30	15		5	INIM 3531
2.	Porodično savjetovanje	30	15		5	INRP 3531

1 Studenti mogu, osim predmeta navedenih u popisu, birati i druge predmete kojima se razvijaju i unaprijeđuju kompetencije za dušebrižnički i savjetodavni rad, a koje će, po odobrenju Vijeća Fakulteta, slušati i polagati na drugim organizacionim jedinicama Univerziteta u Sarajevu ili drugim univerzitetima (npr. Psihopatologija, Socijalna patologija, Maloljetnička delinkvencija, Tretman ovisnika, Osnovi krivičnog prava i krivičnog postupka, Penologija, Porodični odgoj, Porodično savjetovanje i medijacija i dr.). Potencijalni mentori magistarskih radova mogu pomoći studentima i usmjeriti ih prilikom izbora predmeta.

3.	Socijalna pedagogija	30	15		5	INRP 3532
Specijalizacija za rad u dijaspori						
1.	Islam u Evropi	30		15	5	INIC 3531
2.	Imamski rad i prevencija devijantnih ponašanja	30	15		5	INIM 3531
3.	Engleski jezik za islamske studije II		60		5	INOP 3531
4.	Njemački jezik za islamske studije II	30	30		5	INOP 3532
Ostali izborni predmeti						
1.	Savremene fihkske studije	30	15		5	INFI 3531
2.	Teologija međureligijskog dijaloga	30	30		5	INAK 3531
3.	Studije genocida	30		15	5	INIC 3532
4.	Imamski rad i savremena kultura	30	15		5	INIC 3533
5.	Andragogija	30	15		5	INRP 3533

3.7. Stručna praksa studenata	
Različiti oblici stručne prakse studenata bit će popraćeni ciljanim protokolom posmatranja i stručnim mentorskim vođenjem nastavnika i stručnjaka iz prakse. Studentska stručna praksa posebno će biti normirana Pravilnikom o stručnoj praksi studenata Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu. S obzirom da se stručna praksa studenata realizira i u okviru prvog ciklusa, ona bi na drugom ciklusu Mastera imameta bila vrjednovana sa 12 od ukupno 30 ECTS kredita. Vrjednovanje pojedinačnih segmenata stručne prakse precizira se nastavnim programima predmeta ili Pravilnikom o stručnoj praksi.	
3.7.1. Praktični rad u džematu na poslovima imama, hatiba i mu'allima u toku mjeseca ramazana	Studenti u toku mjeseca ramazana obavljaju praktični rad imama, hatiba i mu'allima u džematu.
3.7.2. Metodička praksa u mektebima i školama	Realizira se u okviru predmeta Metodika mektepske nastave II u mektebima i školama.
3.7.3. Praktikum u zdravstvenim ustanovama/ korektivnim ustanovama	Studenti obavljaju praksu iz predmeta Islamsko dušebrižništvo praktikum u a) zdravstvenim ustanovama, kao što su: bolnice, centri za mentalno zdravlje, starački domovi i komune za odvikavanje od korištenja psihoaktivnih supstanci, b) korektivnim ustanovama, kao što su kaznenopopravni zavodi i centri za preodgoj maloljetnih prijestupnika i delinkvenata.
3.7.4. Praktikum u studentskim domovima i projektima za mlade	Realizira se u studentskim domovima te u okviru projekata za rad sa mladima (npr. Mreža mladih Islamske zajednice) u okviru predmeta Rad imama s omladinom i osobama sa posebnim potrebama.
3.7.5. Praktikum u školama za djecu sa posebnim potrebama	Realizira se u okviru predmeta Rad imama sa omladinom i osobama sa posebnim potrebama u specijalnim osnovnim i srednjim školama ili redovnim školama koje realiziraju programe inkluzije djece sa posebnim potrebama.
3.7.6. Učešće u projektima/realizacija projekata u okviru organizacionih jedinica i organa Islamske zajednice i nevladinim organizacijama, primarno onima islamskog karaktera	Realizira se u okviru predmeta Upravljanje projektima pri džematima, međžlisima, muftijstvima i nevladinim islamskim organizacijama.
3.7.7. Praktikum u porodičnim savjetovalištim	Studenti obavljaju praksu iz Porodičnog savjetovanja u porodičnim savjetovalištim.

3.7.8. Praktični rad pri elektronskim i printanim medijima	Izvodi se u okviru predmeta Savremeno komuniciranje pri elektronskim i printanim medijima, osobito islamskim (kao što su Preporod, RTV Bir i dr.).
3.7.9. Praktikum u Oružanim snagama BiH	Usmjeren je na posmatranje funkcioniranja Oružanih snaga BiH i imamskog rada u njima te oblike praktičnog angažmana. Izvodi se u okviru predmeta Imamska služba u vojsci.
3.7.10. Praktikum pri Međureligijskom vijeću BiH	Podrazumijeva angažman u različitim aktivnostima i projektima Međureligijskog vijeća BiH, osobito pri njegovim lokalnim odborima. Realizira se u okviru predmeta Teologija međureligijskog dijaloga.

ZAKON O VISOKOM OBRAZOVANJU KANTONA SARAJEVO¹

(izvod)

DIO PETI: CIKLUSI STUDIJA I DIPLOME

Poglavlje I. Vrste studija

Član 88. **(Ciklični oblici studija)**

Visoko obrazovanje se organizuje kroz sljedeće cikluse:

- a) prvi ciklus studija koji vodi do zvanja završenog dodiplomskog studija (bakalaureat) ili ekvivalenta, stečenog nakon stjecanja svjedočanstva o završenoj srednjoj školi;
- b) drugi ciklus studija koji vodi do stručnog zvanja magistra ili ekvivalenta, stečenog nakon završenog dodiplomskog studija;
- c) integrisani studij koji vodi do stručnog zvanja magistra ili ekvivalenta odnosno stručnog zvanja doktora ili ekvivalenta i
- d) treći ciklus studija koji vodi do naučnog i umjetničkog zvanja doktora ili ekvivalenta.

Član 89. **(Trajanje i vrednovanje ciklusa studija)**

- (1) Prvi ciklus iz člana 88. tačka a) ovog zakona traje tri ili četiri studijske godine, a vrednuje se sa najmanje 180, odnosno najmanje 240 ECTS bodova.
- (2) Drugi ciklus iz člana 88. tačka b) ovog zakona traje jednu ili dvije studijske godine, a vrednuje se sa najmanje 60, odnosno najmanje 120 ECTS bodova i to tako da u zbiru s prvim ciklusom studija nosi najmanje 300 ECTS bodova.
- (3) Integrisani studij iz člana 88. tačka c) ovog zakona traje pet ili šest godina studija, a vrednuje se sa najmanje 300, odnosno najmanje 360 ECTS bodova.
- (4) Treći ciklus iz člana 88. tačka d) ovog zakona traje tri studijske godine, a vrednuje se sa najmanje 180 ECTS bodova.

¹ Službene novine Kantona Sarajevo, god. XXVII, br. 36, 8.9.2022.

Član 90. **(Dualni studij)**

- (1) Visokoškolska ustanova može organizovati dualni studij u kojem se kroz aktivnu nastavu na ustanovi i praktičnu obuku radom u poslovnom subjektu stječu, usavršavaju, odnosno izgrađuju znanja, vještine i kompetencije u skladu sa studijskim programom i standardom kvalifikacije.
- (2) Dualni studiji se može organizovati kao samostalni studijski program ili kao jedan od modula unutar drugih studijskih programa.
- (3) Dualni studij se realizuje kroz teorijsku nastavu na visokoškolskoj ustanovi i praktičnu obuku i rad u poslovnim subjektima.
- (4) Visokoškolska ustanova koja želi realizovati studijske programe po dualnom modelu studija formira mrežu poslovnih subjekata i drugih organizacija koji imaju potrebu za zapošljavanjem lica sa kvalifikacijama koje se stječu na toj ustanovi.
- (5) Poslovni subjekti koji se uključuju u realizaciju dualnog studija trebaju biti upisani u registar aktera dualnog studija koji osniva i vodi Ministarstvo u skladu sa podzakonskim aktima.
- (6) Međusobni odnos visokoškolske ustanove, poslovnih subjekata i drugih organizacija i studenta u studijskim programima, odnosno modulima po dualnom modelu uređuju se posebnim ugovorom.

Član 91. **(Ostali oblici studija)**

- (1) Visokoškolska ustanova, odnosno članica može organizovati zajednički studij sa domaćom ili stranom visokoškolskom ustanovom, kao i između članica u okviru visokoškolske ustanove, što se preciznije uređuje statutom i drugim internim aktima visokoškolske ustanove.
- (2) Studijski programi iz stava (1) ovog člana mogu biti multidisciplinarni ili interdisciplinarni ili transdisciplinarni studiji, te rezultirati stjecanjem dvojnih ili zajedničkih diploma.
- (3) Visokoškolska ustanova može organizovati stručni studij koji se vrednuje sa minimalno 60 ECTS bodova do 120 ECTS bodova, na osnovu kojeg se osigurava mogućnosti prelaska na prvi ciklus studija.
- (4) Visokoškolska ustanova može organizovati posebne specijalističke studije nakon završenog drugog ciklusa studija, integrisanog studija ili diplomskog studija po predbolonjskom sistemu studiranja. Specijalistički studij traje najmanje jednu studijsku godinu i vrednuje se sa minimalno 60 ECTS.
- (5) Visokoškolska ustanova može organizovati neciklične oblike obrazovanja, uključujući i “mikrovalifikacije”, koji se vrednuju sa maksimalno 60 ECTS bodova.
- (6) Statutom visokoškolske ustanove preciznije se uređuju zvanja koja se stječu nakon okončanja studija, prava lica koja okončaju studij, mogućnosti prelaska na odgovarajući ciklus studija, kao i sva ostala pitanja u vezi sa realizacijom svih oblika studija iz ovog člana i dualnog studija.

Član 92. **(Opterećenost studenta po semestru)**

- (1) Jedan semestar studija nosi najmanje 30 ECTS bodova, odnosno najmanje 60 ECTS bodova na nivou studijske godine.
- (2) ECTS bodovi se određuju na osnovu prosječnog rada studenta neophodnog za stjecanje predviđenih ishoda učenja, pri čemu jedan ECTS bod predstavlja, 25-30 sati ukupnog prosječnog angažovanja studenta.

- (3) Studentu se priznaju i dodatni ECTS bodovi na nivou semestra, odnosno studijske godine, a koje je ostvario na osnovu dodatnog odabira predmeta, odabira izbornih predmeta koji nose više ECTS-a, priznavanje predmeta po osnovu mobilnosti i priznavanja predmeta iz necikličnih oblika studija.

Član 93. (Studijski programi)

- (1) Studij se organizuje u skladu sa studijskim programom. Kod utvrđivanja studijskog programa vodi se računa da studij bude usklađen sa Strategijom razvoja visokog obrazovanja Kantona Sarajevo i potrebama profesionalnog sektora, na nivou najnovijih naučnih spoznaja i na njima temeljenih znanja i vještina te usporediv s akreditovanim programima visokoškolskih ustanova u regiji i/ili svijetu.
- (2) Studijski programi regulisanih profesija usklađuju se sa važećom direktivom za svaku profesiju.
- (3) Opis studijskog programa sadrži: tijelo odgovorno za implementaciju studijskog programa (vijeće odsjeka ili vijeće članice), cilj studija, trajanje studija, kvalifikacije - stručno i naučno zvanje koje se stiče završetkom studija, uslove upisa na studij, jezik na kojem se izvodi studij (b/h/s i/ili engleski ili neki drugi strani jezik) predviđene ishode učenja koji se stiču ispunjenjem studijskih obaveza, predviđena znanja, vještine i kompetencije, okvirni sadržaj obaveznih i izbornih predmeta i broj sati potrebnih za njihovu izvedbu, bodovnu vrijednost svakog predmeta određenu u skladu sa ECTS-om, oblike provođenja nastave i načina provjere znanja za svaki predmet, ciljeve i ishode učenja za svaki predmet, literaturu za svaki predmet, način na koji studenti mogu izabrati predmete s drugih univerzitetskih studija i/ili "slobodne predmete" i/ili opšte predmete koji se slušaju na nivou visokoškolske ustanove, vrednovanje postignuća na međunarodnim takmičenjima i/ili učešću na međunarodnim konferencijama i/ili učešće u implementaciji stručnih ili istraživačkih projekata, te odredbe o tome da li i pod kojim uslovima studenti koji su prekinuli studij ili su izgubili pravo studiranja mogu nastaviti studij.
- (4) Visokoškolska ustanova je obavezna usvajati i kontinuirano prilagođavati studijske programe tako da su ishodi učenja definisani i usklađeni sa generičkim deskriptorima kvalifikacijskih nivoa sadržanim u Odluci o usvajanju osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 31/11).
- (5) Senat visokoškolske ustanove je obavezan usvojiti opći akt kojim će propisati postupak usvajanja i promjene studijskih programa u skladu sa odlukom iz stava (4) ovog člana najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (6) Studijski programi podliježu evaluaciji, izmjenama i dopunama najmanje jedanput po isteku trajanja ciklusa studija u kojem se realizira studijski program.
- (7) Ciklusi studija i programi koji vode do akademske titule, stručnog i naučnog zvanja koje nudi visokoškolska ustanova fleksibilni su, tako da omogućavaju mobilnost studenata u odgovarajućim fazama, sa dodjelom ECTS bodova i/ili kvalifikacija i sadržani su u Dodatku diplomi.
- (8) Kod utvrđivanja pravila studiranja visokoškolska ustanova osigurava poštivanje važećeg evropskog sistema prenosa bodova.
- (9) Studijski programi u formi info kataloga dostavljaju se Ministarstvu u elektronskoj formi i objavljuju na zvaničnoj internet stranici članice koja ih implementira.
- (10) Visokoškolska ustanova je obavezna formirati zbrinjeni registar svih studijskih programa u e-formi koji će biti dostupan na internet stranici visokoškolske ustanove, a njegov izgled definišu interna akta visokoškolske ustanove.

Član 94.
(Izvođenje studija)

- (1) Studiji iz ovog zakona organizuju se kao redovni i/ili vanredni.
- (2) Studenti dualnih studija su redovni student.
- (3) Nastava može biti organizovana u učionicama, laboratorijama, odnosno nastavnom prostoru visokoškolske ustanove, na daljinu ili kombinovano, te u prostorima nastavnih, naučnoistraživačkih i umjetničkoistraživačkih baza i poslovnih subjekata u kojima se provodi dualno obrazovanje.
- (4) Fakulteti zdravstvene grupacije dužni su 75% praktične nastave održavati uživo.
- (5) Nastava može biti organizirana na jednom od zvaničnih jezika Bosne i Hercegovine i/ili na engleskom ili nekom drugom stranom jeziku.
- (6) Studij određenog ciklusa studija smatra se uspješno završenim kada student ostvari ECTS bodove koji odgovaraju tom ciklusu obrazovanja.

Član 95.
(Završni rad)

- (1) Na drugom, integrisanom i trećem ciklusu studija obavezan je završni rad, a što se preciznije uređuje pravilima studiranja visokoškolske ustanove. Studentskim programom prvog ciklusa može biti predviđen završni rad.
- (2) Način, rok, postupak izbora, predlaganje, odobravanje i zamjena teme završnog rada, nazive završnih radova, formiranje komisije, izrada i odbrana završnog rada, određivanje i zamjena mentora, pohranjivanje, provjera na plagijarizam, te druga relevantna pitanja iz ove oblasti utvrđuju se statutom i internim aktima visokoškolske ustanove.
- (3) Visokoškolske ustanove su dužne izraditi online repozitorij svih završnih radova na način i u skladu sa postojećim zakonima koji regulišu ovu oblast.

Član 96.
(Organizacija studijske godine)

- (1) Akademski godina za prvi ciklus studija, u pravilu, počinje prvog oktobra, a nastava, u pravilu, počinje prvog ponedjeljka u oktobru.
- (2) Nastava se organizuje u dva semestra: zimski i ljetni.
- (3) Senat visokoškolske ustanove najkasnije 60 dana prije početka izvođenja nastave za studijsku godinu utvrđuje i objavljuje kalendar organizacije i realizacije nastavnih programa.
- (4) Nastava traje, u pravilu, 15 sedmica kontinuiranih aktivnosti u svakom semestru.
- (5) U izuzetnim okolnostima, nastava može trajati kraće i izvoditi se u drugom obliku, o čemu odluku donosi senat visokoškolske ustanove uz obaveznu realizaciju propisanog fonda sati.
- (6) Ljetni odmor traje najduže osam sedmica.
- (7) Visokoškolska ustanova može odobriti izmjenu oblika realizacije nastavnog procesa ako je članu akademskog osoblja opravdano spriječen da izvodi nastavu, a posebno ako mu je odobreno odsustvo radi naučnog, umjetničkog ili stručnog usavršavanja ili obavljanja aktivnosti od posebnog interesa za visokoškolsku ustanovu, što se preciznije utvrđuje statutom visokoškolske ustanove.

Član 97. (Ispiti)

- (1) Ispiti su javni, a mogu biti pismeni, usmeni i praktični.
- (2) Provjera znanja studenata se vrše kontinuirano tokom semestra, kao i završnim ispitom po završetku semestra. U ukupnoj strukturi, najmanje 50% bodova mora biti dodijeljeno elementima kontinuiranih provjera znanja tokom semestra.
- (3) Visokoškolska ustanova je obvezna organizirati i utvrditi termine polaganja ispita tako da student u istom danu može biti opterećen polaganjem najviše jednog ispita iz tekuće studijske godine, uz uvažavanje specifičnosti studijskih programa teoloških fakulteta.
- (4) Konačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:
 - a) 10 (A) - izuzetan uspjeh u postizanju ishoda učenja bez grešaka ili sa neznatnim greškama;
 - b) 9 (B) - iznad prosjeka u postizanju ishoda učenja, sa ponekom greškom;
 - c) 8 (C) - prosječan u postizanju ishoda učenja, sa primjetnim greškama;
 - d) 7 (D) - općenito dobar u postizanju ishoda učenja, ali sa značajnijim nedostacima;
 - e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove u postizanju ishoda učenja;
 - f) 5 (F) - ne zadovoljava minimalne uslove.
- (5) Bodovni kriteriji za ocjenjivanje utvrđuje se statutom visokoškolske ustanove.
- (6) U indeks i informacioni sistem unose se prolazne ocjene iz stava (4) ovog člana. Ocjena iz stava (4) tačka e) ovog člana je najniža prolazna ocjena.
- (7) Prolazni bodovni nivo na ispitu je 55%.
- (8) Rezultati završnih pisanih ispita moraju biti objavljeni na internet stranici ili elektronskoj platformi za učenje članice i oglasnoj ploči članice u roku 5 radnih dana do 50 studenata, koji izlaze na ispit, odnosno u roku od 8 radnih dana za preko 100 studenata, koji izlaze na ispit, a najkasnije do 4 dana prije novog termina za polaganje ispita.

Član 98. (Ispitni rokovi)

- (1) Završni ispiti se organizuju u tri redovna ispita roka: januarsko-februarskom, junsko-julskom i septembarskom roku.
- (2) Visokoškolska ustanova je dužna definirati ispitne termine u okviru ispitnih rokova tako da student ima mogućnost polagati ispit najmanje jednom, a najviše četiri puta u toku jedne studijske godine, što se preciznije uređuje statutom visokoškolske ustanove.
- (3) Visokoškolska ustanova organizira septembarski ispitni rok u jednom ili više termina za polaganje svih ispita iz oba semestra, što se preciznije uređuje statutom visokoškolske ustanove.
- (4) Popis stručno-umjetničkih predmeta kod kojih zbog prirode nastavnog procesa ponavljanje ispita nije moguće uređuje se posebnim aktom visokoškolske ustanove, a ti ispiti se objavljuju na internet stranici visokoškolske ustanove.

Član 99. (Komisijsko polaganje ispita)

- (1) Polaganje ispita se može organizovati kao komisijsko na osnovu opravdanog zahtjeva studenta ili predmetnog nastavnika, kao i u slučajevima kada je to izričito predviđeno za pojedine ispite na umjetničkim akademijama, što se detaljnije uređuje statutom visokoškolske ustanove.

- (2) Predmetni nastavnik čijom ocjenom student nije zadovoljan ne može biti član niti predsjednik komisije, izuzev u slučajevima objektivne nemogućnosti održavanja komisijskog ispita.

Član 100.

(Prelazak u narednu studijsku godinu)

- (1) Student ima pravo prenijeti u narednu godinu studija unutar jednog ciklusa studija 12 ECTS studijskih bodova ili dva nepoložena predmeta bez obzira na vrednovanje, pod uslovom da nepoloženi predmet koji se prenosi u narednu studijsku godinu nije predušlov za slušanje predmeta u toj studijskoj godini.
- (2) ECTS bodovi za svaki pojedinačni predmet se priznaju nakon uspješno položenog predmeta.
- (3) Student koji je prenio ispite u narednu godinu ne može upisati još jednu višu godinu dok ne položi te prenesene ispite.
- (4) Studentu koji obnavlja godinu studija, visokoškolska ustanova/organizaciona jedinica može dozvoliti unutar jednog ciklusa, u skladu sa svojim kapacitetima i organizacionim mogućnostima, pohađanje nastave i polaganje nastavnih predmeta iz naredne studijske godine pod uslovom da ukupno opterećenje studenata po semestru ne prelazi 30 ECTS studijskih bodova, a što se preciznije uređuje statutom.
- (5) Student ima pravo okončati studij i u kraćem vremenskom periodu od perioda trajanja ciklusa studija pod uslovima definisanim statutom.
- (6) Student javne visokoškolske ustanove koji je u posljednjoj studijskoj godini odslušao sve predmete stiče status studenta apsolventa i ima pravo polagati nepoložene ispite u svim ispitnim rokovima u toku tekuće studijske godine.
- (7) Ukoliko student iz stava (6) ovog člana u vremenskom periodu propisanom u stavu (6) ovog člana ne položi sve ispite dužan je obnoviti završnu studijsku godinu u statusu apsolventa ponovca.
- (8) Ukoliko je student položio sve ispite, izuzev završnog rada, ima pravo polagati završni rad u toku tekuće studijske godine, bez obzira na ispitne rokove utvrđene ovim zakonom.

Član 101.

(Studenti sa posebnim statusom)

- (1) Studentima sa posebnim statusom (studenti sa invaliditetom, studenti koji su roditelji djeteta kojima je neophodna posebna njega, samohrani roditelj, trudnica, porodilja, studenti koji učestvuju na međunarodnim takmičenjima, kao i studenti vrhunski sportisti i druge kategorije izričito predviđene u statutu visokoškolske ustanove) priznaje se pravo na individualizaciju u postupku realizacije nastavnog procesa, odnosno prisustvovanje nastavi, pauziranje studijskog procesa, učestvovanje u izvođenju pojedinih nastavnih sadržaja, kao i na vrednovanjima postignuća studenata.
- (2) Licima sa utvrđenim invaliditetom osiguran je pristup visokom obrazovanju na bilo kojem studijskom programu na svim ciklusima studija, pod uslovom da je lice:
 - a) položilo prijemni ispit;
 - b) sposobno obavljati praktične zadatke u nastavi;
 - c) steklo pravo upisa na odgovarajući ciklus studija i
 - d) dostavilo dokaz nadležne institucije o statusu lica sa invaliditetom i procentu invaliditeta.
- (3) Visokoškolska ustanova je obavezna statutom preciznije urediti prava studenata iz stava (1) ovog člana, kao i prava lica sa invaliditetom iz stava (2) ovog člana.

POGLAVLJE II. AKADEMSKE TITULE, NAUČNA I STRUČNA ZVANJA I DIPLOME

Član 102.

(Akademska titula, naučno/umjetničko i stručno zvanje)

- (1) Završetkom studija stječe se pravo na određenu akademsku titulu, odnosno stručno i/ili naučno/umjetničko zvanje.
- (2) Pravilnik o stjecanju i korištenju akademskih titula, stručnih i naučnih/umjetničkih zvanja na visokoškolskim ustanovama na području Kantona Sarajevo donosi ministar.
- (3) Akademske titule, naučna/umjetnička i stručna zvanja na diplomama, dodacima diplomama i ispravama koje izdaju visokoškolske ustanove i visoke škole navode se kako u muškom, tako i ženskom gramatičkom rodu.
- (4) Nazivi naučnih/umjetničkih i stručnih oblasti koriste se iz studijskog programa kojeg je usvojio senat visokoškolske ustanove.

Član 103.

(Diplome)

- (1) Nakon završenog ciklusa studija studentu se izdaje diploma kojom se potvrđuje da je student završio određeni ciklus studija i stekao pravo na određenu akademsku titulu odnosno stručno i/ili naučno zvanje. Diplomu, kao javnu ispravu, izdaje visokoškolska ustanova.
- (2) Uz diplomu, studentu se obavezno izdaje i dodatak diplomi.
- (3) Do izdavanja diplome, studentu se izdaje uvjerenje o diplomiranju kao javna isprava kojim se potvrđuje da je student ispunio uslove za stjecanje zvanja iz ciklusa studija koji je završio.
- (4) Diploma i dodatak diplomi obavezno sadrži osnovne informacije o završenom ciklusu studija, stečenom zvanju odnosno tituli i ostvarenom uspjehu studenta u toku studija.
- (5) Diploma i dodatak diplomi, uvjerenje o diplomiranju iz stava
 - (3) ovog člana se izdaju na jednom od zvaničnih jezika Bosne i Hercegovine i na engleskom jeziku, što se uređuje opštim aktima visokoškolske ustanove.
- (6) Titule i stečena zvanja na diplomi, dodatku diplomi i uvjerenju o diplomiranju navode se kako u muškom, tako i u ženskom gramatičkom rodu.
- (7) Diplomu i dodatak diplomi potpisuju rukovodilac visokoškolske ustanove i rukovodilac organizacione jedinice vodeći računa o specifičnostima teoloških fakulteta.

Član 104.

(Certifikati i mikrokvalifikacije)

- (1) Visokoškolska ustanova/članica je ovlaštena izdavati certifikate i mikrokvalifikacije za neciklične oblike obrazovanja iz člana 91. stav (5) ovog zakona.
- (2) Dodijeljena zvanja u okviru programa cjeloživotnog i necikličnog obrazovanja, kao i programa ljetnih/zimskih škola obrazovanja ne mogu predstavljati ekvivalent zvanjima iz ovog zakona, a položeni ispiti i ostvareni bodovi mogu biti prepoznati u postupku ekvivalencije kao ispit ili dio ispita.
- (3) ECTS bodovi ostvareni iz cjeloživotnog i necikličnog obrazovanja, "mikroakreditiva", kao i programa ljetnih/zimskih škola obrazovanja koje je odobrio senat visokoškolske ustanove će biti priznati u postupcima ekvivalencije cikličnih formi obrazovanja.

- (4) Dodjeljenja zvanja u okviru programa iz stava (2) ovog člana navode se kako u muškom, tako i u ženskom gramatičkom rodu.

DIO ŠESTI: STUDENT

Član 105. (Stjecanje i gubitak statusa studenta)

- (1) Status studenta stječe se upisom na odgovarajući studijski program visokoškolske ustanove.
- (2) Pravo upisa na visokoškolsku ustanovu imaju državljani Bosne i Hercegovine sa završenim četverogodišnjim srednjoškolskim obrazovanjem, kao i strani državljani i osobe bez državljanstva sa stečenim odgovarajućim srednjoškolskim obrazovanjem, u skladu sa zakonom, konvencijama i međudržavnim ugovorima koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu.
- (3) Stranim državljanima i licima bez državljanstva se može ograničiti ili uskratiti upis ukoliko se radi o studijskom programu koji se odnosi na vojno ili policijsko obrazovanje ili drugi studij od interesa za sigurnost Bosne i Hercegovine i Kantona Sarajevo.
- (4) Status studenta prestaje:
 - a) okončanjem ciklusa studija;
 - b) ispisom sa visokoškolske ustanove;
 - c) isključenjem sa visokoškolske ustanove po postupku i uz uslove utvrđene zakonom i statutom visokoškolske ustanove;
 - d) kada student kojem ne miruju prava i obaveze ne upiše narednu godinu studija odnosno ne obnovi upis u istu godinu studija;
 - e) u drugim slučajevima utvrđenim zakonom i statutom visokoškolske ustanove.
- (5) Lice koje izgubi status studenta u smislu stava (4) ovog člana može ponovno steći status studenta na način i pod uslovima utvrđenim statutom visokoškolske ustanove.

Član 106. (Konkurs za upis)

- (1) Konkurs za upis studenata u prvu studijsku godinu raspisuje visokoškolska ustanova, uz prethodnu saglasnost Ministarstva, najkasnije 60 dana prije početka studijske godine.
- (2) Konkurs za upis studenata u prvu studijsku godinu može sadržavati obavezu polaganja prijemnog ispita u skladu sa statutom visokoškolske ustanove.
- (3) Konkurs za upis na treći ciklus studija raspisuje visokoškolska ustanova uz prethodnu saglasnost senata visokoškolske ustanove.
- (4) Konkurs za upis studenata na visokoškolsku ustanovu sadrži:
 - a) broj kandidata koji će se finansirati iz Budžeta Kantona Sarajevo za javne visokoškolske ustanove;
 - b) broj kandidata koji plaćaju školarinu;
 - c) visinu školarine;
 - d) osnove i mjerila za utvrđivanje redoslijeda prijema kandidata za upis;
 - e) privremenu posebnu mjeru u cilju otklanjanja utvrđene neravnopravnosti;
 - f) način vrednovanja uspjeha ostvarenog u toku srednjoškolskog obrazovanja;
 - g) način provjere znanja i sposobnosti kandidata (prijemni ispit) za odgovarajući studij;
 - h) vrijeme provjere znanja i sposobnosti kandidata za odgovarajući studij te termin objave rezultata izvršenih provjera;
 - i) pouku o pravnom lijeku i postupak zaštite prava kandidata;

- j) rok u kojem visokoškolska ustanova mora objaviti listu primljenih kandidata;
 - k) rokove za upis primljenih kandidata i
 - l) ostale bitne elemente za provođenje konkursne procedure.
- (5) Rokovi za upis stranih državljana u sve cikluse studija mogu biti određeni posebnom odlukom senata.
 - (6) Elemente konkursa iz stava (4) tač. a), b) i c) ovog člana utvrđuje Vlada za javne visokoškolske ustanove.
 - (7) Informacija o objavi konkursa za upis studenata u prvu studijsku godinu objavljuje visokoškolska ustanova u najmanje jednom dnevnom listu na području Bosne i Hercegovine, a cjeloviti tekst konkursa na internet stranici visokoškolske ustanove i članice.
 - (8) U slučaju osnivanja nove visokoškolske ustanove/članice, odsjeka ili uvođenja novog studijskog programa, Ministarstvo, odnosno senat može odobriti objavu konkursa za upis studenata u prvu studijsku godinu i u kraćem roku u odnosu na rok utvrđen ovim zakonom.

Član 107.
(Ugovor o studiranju)

- (1) Visokoškolska ustanova i student zaključuju ugovor o studiranju kojim se preciznije uređuju njihova međusobna prava i obaveze.
- (2) Bitni elementi ugovora iz stava (1) ovog člana uređuju se statutom visokoškolske ustanove.

Član 108.
(Prava i obaveze studenta i studentski standard)

- (1) Student ima pravo i obavezu da studira po usvojenim i odobrenim pravilima studiranja i nastavnom planu i programu te da bude ispitivan i ocjenjivan u skladu sa pravilima koja su transparentna, pravična i dostupna svakom studentu.
- (2) Prava i obaveze iz studentskog standarda su lična i neprenosiva.
- (3) Student ima pravo na:
 - a) prisustvovanje svim oblicima nastave;
 - b) kvalitetan nastavni proces u skladu sa usvojenim i odobrenim nastavnim planom i programom;
 - c) blagovremeno i tačno informisanje o svim pitanjima koja se odnose na studij;
 - d) da na transparentan način bude upoznat o rasporedu nastave i ispitnim terminima na nivou studijske godine i to u prve dvije sedmice studijske godine;
 - e) ravnopravnost u pogledu uslova studija i tretmana uvisokoškolskoj ustanovi kao i na povlastice koje nosi status studenta;
 - f) različitost i zaštitu od diskriminacije, uznemiravanja na osnovu spiola i seksualnog uznemiravanja;
 - g) pravo na zdravstvenu zaštitu u skladu sa zakonom;
 - h) korištenje biblioteke i drugih usluga koje se pružaju studentima na visokoškolskoj ustanovi, a u skladu sa aktima visokoškolske ustanove;
 - i) konsultacije i pomoć akademskog osoblja u savladavanju nastavnog sadržaja, a posebno pri izradi završnog rada;
 - j) slobodu mišljenja i iznošenja ličnih stavova koji su u vezi sa nastavnim sadržajem u toku realiziranja nastavnog procesa;
 - k) evaluaciju rada akademskog osoblja;
 - l) priznavanje i prenos bodova između visokoškolskih ustanova s ciljem osiguranja mobilnosti;
 - m) učešće u postupku izbora za studentsko predstavničko tijelo i druga tijela ustanovljena stat-

- utom visokoškolske ustanove;
- n) sudjelovanje u radu studentskih organizacija;
 - o) sudjelovanje u radu i odlučivanju tijela visokoškolske ustanove/organizacione jedinice u skladu sa statutom;
 - p) zaštitu u slučaju povrede nekog od njegovih prava na način utvrđen zakonom i statutom;
 - r) druga prava predviđena statutom i drugim općim aktima visokoškolske ustanove.
- (4) Visokoškolska ustanova/članica obavezna je na svojoj internet stranici objaviti informacioni paket odnosno studentski vodič koji sadrži informacije o pravima studenata koja ostvaruje tokom studija kao što je način ostvarivanja zdravstvene zaštite studenata, studentskom udruženju na organizacionoj jedinici, sekcijama koje su na raspolaganju studentima, programima mobilnosti, mehanizmina zaštite protiv diskriminacije, uznemiravanja na osnovu spola i seksulanog uznemiravanja, i kao i druge relevantne informacije. Sadržaj informacionog paketa odnosno studentskog vodiča preciznije se utvrđuje statutom visokoškolske ustanove.
- (5) Visokoškolska ustanova je dužna da organizira orijentacioni dan za studente koji prvi put upisuju visokoškolsku ustanovu, kako bi ih upoznala sa njihovim pravima i obavezama, načinu izvođenja studija, kao i načinu organiziranja studenata, te njihovom uključivanju u tijela odlučivanja.
- (6) Student može zaključiti ugovor za obavljanje studentskog rada (u daljem tekstu: studentski ugovor) kao osnov za stupanje na rad i ostvarivanja prava i obaveza temeljem rada za vrijeme studiranja. Studentski ugovor može trajati najviše do posljednjeg dana studentskog statusa studenta, sa radnim vremenom od najviše 20 sati sedmično raspoređenim na ne više od pet radnih dana. Senat visokoškolske ustanove i Ministarstvo će propisati način i uslove pod kojima se studentski ugovor može zaključiti i rad na osnovu studentskog ugovora obavljati, kao i pripadajuća prava i obaveze studenta i poslodavca.
- (7) Student ima sljedeće obaveze:
- a) pridržavati se pravila studiranja koje je propisala visokoškolska ustanova;
 - b) ispunjavati nastavne i druge obaveze studenta;
 - c) iskazivati poštovanje prema pravima akademskog i neakademskog osoblja, kao i pravima drugih studenata u visokoškolskoj ustanovi;
 - d) uredno izvršavati svoje studijske obaveze i učestvovati u akademskim aktivnostima;
 - e) poštivati kućni red i etički kodeks;
 - f) druge obaveze utvrđene zakonom, statutom ili drugim aktom visokoškolske ustanove/organizacione jedinice.

Član 109. **(Mobilnost)**

- (1) Studentu na visokoškolskoj ustanovi može se odobriti studijski boravak u okviru programa studijske mobilnosti unutar iste visokoškolske ustanove ili na drugim visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini ili inozemstvu, a u skladu sa internim aktima visokoškolske ustanove.
- (2) Osnovna načela mobilnosti dolaznih i odlaznih studenata, akademskog i nenastavnog osoblja na visokoškolskoj ustanovi, vrsta i trajanje mobilnosti, postupak prijave, javne isprave, prava i obaveze studenata, akademskog i nenastavnog osoblja, kao i druga pitanja u vezi s provođenjem programa mobilnosti preciznije se uređuju internim aktima visokoškolske ustanove.

Član 110. **(Predstavničko tijelo studenata)**

- (1) Studenti visokoškolske ustanove, odnosno članice mogu organizovati predstavničko tijelo koje zastupa interese studenata visokoškolske ustanove i daje doprinos ostvarenju obrazovnih, nastavnih, naučnih, kulturnih, akademskih i drugih društveno korisnih potreba studenata, u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove.

- (2) Sastav članova u predstavničkom tijelu studenata odražavat će ravnopravnu zastupljenost spolova.

DIO OSMI: AKADEMSKA ETIKA

Član 147.

(Tijela nadležna za pitanja akademske etike)

- (1) Visokoškolska ustanova je dužna, u skladu s ovim zakonom, osnovati jedno ili više tijela nadležnih za unapređenje akademskih vrijednosti, očuvanje akademskog integriteta i akademske etike, zaštitu od diskriminacije, uznemiravanja na osnovu spola i seksualnog uznemiravanja, standardizaciju moralnih ponašanja i etičnog djelovanja akademskog osoblja u istraživanjima, nastavi i društvenim odnosima.
- (2) U roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, senat visokoškolske ustanove će imenovati etički savjet.
- (3) Članica visokoškolske ustanove može osnovati etički odbor članice.
- (4) U okviru visokoškolske ustanove osnivaju se etički odbori koji uključuju dvije ili više članica koje se bave istim ili srodnim oblastima nauke i umjetnosti u skladu sa statutom visokoškolske ustanove.
- (5) Odluku o osnivanju etičkog odbora na prijedlog članica, donosi senat visokoškolske ustanove, uz prethodno pribavljeno mišljenje etičkog savjeta.

Član 148.

(Nadležnost etičkog savjeta visokoškolske ustanove)

- (1) Etički savjet je stručno i savjetodavno tijelo senata za oblast akademske etike i s njom povezanih pitanja akademskog integriteta.
- (2) Etički savjet je nadležan za donošenje politike etičkog djelovanja, etičkog programa i programa obavezne edukacije iz oblasti etike na visokoškolskoj ustanovi, kao i za provođenje mjera i/ili intervencija u cilju realizacije programa.
- (3) Etički savjet predlaže, a senat visokoškolske ustanove donosi etički kodeks visokoškolske ustanove, pravilnik o radu etičkog savjeta, poslovnik o radu etičkog savjeta/odbora, mehanizme zaštite protiv diskriminacije, uznemiravanje na osnovu spola i seksualnog uznemiravanja i pravila o postupku etičkih odbora u slučaju povrede akademske etike, što se preciznije uređuje statutom visokoškolske ustanove.
- (4) Etički savjet samostalno donosi plan rada.
- (5) U izvršavanju pojedinih zadataka, etički savjet može angažovati eksperte izvan reda zaposlenih na visokoškolskoj ustanovi.
- (6) Etički savjet vodi zvaničnu evidenciju etičkih mjera koje su izrečene u okviru visokoškolske ustanove.
- (7) Statutom visokoškolske ustanove mogu se odrediti i drugi poslovi koji ulaze u djelokrug etičkog savjeta.

Član 149.

(Sastav, izbor i trajanje mandata etičkog savjeta)

- (1) Sastav etičkog savjeta čine članovi akademskog osoblja iz svih naučnih i umjetničkih oblasti visokoškolske ustanove, predstavnik studenata i prorektor za naučnoistraživački rad visokoškolske ustanove.

- (2) Mandat etičkog savjeta traje četiri godine.
- (3) Mandat člana etičkog savjeta iz reda studenata traje jednu godinu sa mogućnošću reizbora, pod uslovom da apsolventski status ne stječe prije isteka drugog mandata u etičkom savjetu.
- (4) Na osnovu prijedloga članica i drugih ovlaštenih predlagača, članove etičkog savjeta imenuje senat visokoškolske ustanove.
- (5) Rektor, dekani, direktori instituta, predsjednik sindikata ne mogu biti članovi etičkog savjeta visokoškolske ustanove u kojoj obavljaju rukovodnu funkciju.
- (6) Sastav članova etičkog savjeta odražavat će ravnopravnu zastupljenost spolova.

Član 150.
(Etički odbor)

- (1) Etički odbor je stručno i savjetodavno tijelo vijeća članice, odnosno dvije ili više članica visokoškolske ustanove, za oblast, nastavne, naučnoistraživačke i umjetničkoistraživačke etike i s njima povezanih pitanja akademskog integriteta.
- (2) Etički odbor je tijelo za rješavanje povreda etičkog kodeksa koje počine uposlenici članice za koju se etički odbor formira.
- (3) U dijelu nastavnog rada, etički odbor je nadležan naročito za: etičnost u nastavi, vrednovanju i ocjenjivanju studenata, odnosu nastavnog osoblja prema kolegama i studentima, odnosu rukovodioca prema uposlenicima i studentima, te za etičan odnos prema potrebama društva.
- (4) Etički odbor razmatra prijave diskriminacije, uznemiravanja na osnovu spola i seksualnog uznemiravanja.
- (5) U dijelu naučnoistraživačkog ili umjetničkoistraživačkog rada, etički odbor je nadležan naročito za: odnos nastavnika i saradnika prema praćenju naučnih i umjetničkih dostignuća, etičnost u publikovanju, suzbijanje plagijarizma i manipulacije sciencimetrijskim pravilima, etičnost u provođenju fundamentalnih i aplikativnih istraživanja, slobodu istraživanja u smislu slobode akademskog osoblja da planira i provodi istraživačke aktivnosti, da se udružuje u istraživanjima sa drugim akademskim osobljem te objavljuje rezultate svojih istraživanja, odnos prema uvođenju studenata u naučni i umjetnički istraživački rad, zaštitu prava svih učesnika procesa istraživanja, a posebno ljudskih prava, digniteta pojedinca i zaštita okoliša i dobrobiti životinja, jačanje validnosti istraživanja i postupanje sa pravima intelektualne svojine.
- (6) U izvršavanju pojedinih zadataka, etički odbor može angažovati eksperte izvan reda zaposlenih na visokoškolskoj ustanovi.

Član 151.
(Pravila istraživačke etike)

- (1) Etički odbor može utvrditi prijedlog principa i pravila naučne/umjetničke istraživačke etike za pojedine grane i vrste istraživanja kojima se članica bavi.
- (2) Prijedlog principa i pravila odobrava vijeće članice, odnosno članica koje su zajednički osnovale etički odbor.
- (3) Pravila naučne/umjetničke istraživačke etike za pojedine grane i vrste istraživanja usvaja etički savjet visokoškolske ustanove.

Član 152.
(Postupak zbog povrede etičkog kodeksa)

- (1) Etički odbor provodi postupak zbog povrede pravila etičkog kodeksa visokoškolske ustanove.

- (2) O svojoj odluci etički odbor obavještava strane u postupku, vijeće članice i etički savjet visokoškolske ustanove.
- (3) Etički odbor vodi posebnu evidenciju o odlukama povodom povreda etičkog kodeksa.
- (4) Podaci iz posebne evidencije se dostavljaju etičkom savjetu.
- (5) Prigovor na odluku etičkog odbora o povredi etičkog kodeksa se može podnijeti etičkom savjetu.

Član 153.

(Sastav, izbor i trajanje mandata etičkog odbora)

- (1) Članove etičkog odbora imenuje vijeće članice.
- (2) Mandat etičkog odbora traje četiri godine sa mogućnošću reizbora njegovih članova.
- (3) Najmanje jedan član etičkog odbora mora biti iz reda studenata.
- (4) Ako se jedan etički odbor bira za više članica, svaka od njih predlaže i bira svoje članove etičkog odbora.
- (5) Sastav članova etičkog odbora odražavat će ravnopravnu zastupljenost spolova.
- (6) Etički odbor obavezno jednom godišnje dostavlja izvještaj o radu vijeću članice i etičkom savjetu visokoškolske ustanove.

Član 154.

(Akti etičkog savjeta/odbora)

- (1) Pojedinačni akti etičkog savjeta/odbora su: odluka, mišljenje, stav, preporuka i javno saopštenje.
- (2) Statutom i općim aktom visokoškolske ustanove utvrđuje se uputstvo o vođenju zvaničnih evidencija o postupcima i mjerama izrečenim zbog povreda akademske etike.

Na osnovu člana 92 Statuta Univerziteta u Sarajevu, članova 3, 5 i 8 Pravila studiranja za prvi ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, članova 3(4), 5(1.d.), 12(2), 18(9,12) Pravila studiranja za prvi ciklus studija na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, članova 11 i 17 Pravila studiranja za drugi ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, članova 12 i 16 Pravila studiranja za treći ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, Vijeće Fakulteta na svojoj 10. redovnoj sjednici održanoj 9. 12. 2015. usvaja

PRAVILNIK

o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja) na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu

OPĆE ODREDBE

Član 1

(Predmet Pravilnika)

- (1) Ovim pravilnikom uređuju se pitanja u vezi s izradom i odbranom seminarskih radova (eseja) na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Fakultet).

Član 2

(Osnovni pojmovi)

- (1) Seminarski rad (esej) predstavlja obradu jednog pitanja u vezi s Nastavnim planom i programom Fakulteta, kojim se dokazuje sposobnost korištenja odgovarajuće literature i sistematičnog izlaganja materije.
- (2) Uspješna izrada i odbrana seminarskih radova (eseja) predstavlja jednu od osnovnih nastavnih obaveza studenta Fakulteta i mora se izvršavati s dužnom pažnjom.

IZRADA I ODBRANA SEMINARSKOG RADA (ESEJA)

Član 3

(Obaveza izrade seminarskog rada/ eseja)

Nastavnim planovima i programima prvog, drugog i trećeg ciklusa studija preciziraju se predmeti iz kojih su studenti obavezni uraditi seminarske radove (eseje).

Član 4

(Tema i literatura za seminarski rad/esej)

- (1) Teme i literaturu za seminarske radove (eseje) određuju predmetni nastavnici i saradnici u roku od dvije (2) sedmice od početka novog semestra.
- (2) U toku izrade seminarskog rada (eseja) student ima pravo i obavezu koristiti konsultacije s predmetnim nastavnikom i saradnikom u predviđenim kontakt satima.

Član 5

(Rokovi za prijavu, predaju i ocjenu seminarskog rada/ eseja)

- (1) Redovni studenti obavezni su predati seminarski rad (esej) predmetnom nastavniku ili saradniku u elektronskoj i printanoj formi do termina koji im on odredi, a najkasnije do 15. decembra za zimski semestar odgovarajućeg ciklusa studija, odnosno do 30. aprila za ljetni semestar odgovarajućeg ciklusa studija. Predmetni nastavnik, odnosno saradnik ima pravo umanjiti broj bodova za seminarski rad (esej) koji je predat sa zakašnjenjem, odnosno nakon utvrđenog termina predaje.
- (2) Termin za predaju seminarskog rada (eseja) za redovne studente kojeg određuje predmetni nastavnik ili saradnik ne može biti kraći od četiri sedmice od registracije teme.
- (3) Vanredni studenti i studenti koji studiraju „učenjem na daljinu“ dužni su prijaviti temu seminarskog rada (eseja) na e-mail saradnika na izvođenju nastave na predmetu najkasnije do 1. novembra,

a poslati esej u elektronskoj formi najkasnije do 15. decembra za zimski semestar. Za ljetni semestar dužni su prijaviti temu seminarskog rada (eseja) najkasnije do 15. marta, a poslati esej najkasnije do 30. aprila tekuće godine.

- (4) Predmetni nastavnik ili saradnik dužan je objaviti na oglasnoj ploči, a za vanredne studente i na internet stranici Fakulteta konačnu listu urađenih seminarskih radova (eseja) sa ostvarenim bodovima najkasnije u 15. sedmici semestra, odnosno posljednoj sedmici nastave.

Član 6

(Obrana seminarskog rada/ eseja)

- (1) Redovni studenti dužni su usmeno prezentirati i braniti seminarski rad (esej) u terminu koji odredi predmetni nastavnik ili saradnik.
- (2) Student gubi pravo da pristupi završnom ispitu ukoliko nije odbranio seminarski rad (esej) iz predmeta čiji nastavni program predviđa da je njegova izrada i odbrana obavezna.
- (3) Predmetni nastavnik može zahtijevati od vanrednih studenata i studenata koji studiraju „učenjem na daljinu“ da brane seminarski rad (esej) u trećoj sesiji konsultativne nastave u okviru semestra.
- (4) Uspješna izrada i odbrana seminarskog rada (eseja) registrira se na posebnom, štambiljom označenom mjestu, u indeksu studenta.
- (5) Štambilj iz stavka (4) ovog člana četvrtastog oblika sa tekstom
“Obavezni seminarski rad (esej) iz predmeta
ciklus studija
semestar“.
- (6) Služba za rad sa studentima dužna je prilikom verifikacije upisa semestra od strane studenta na štambiljom označenim mjestima u indeksu upisati nazive predmeta iz datog semestra iz kojih je pisanje seminarskih radova (eseja) obavezno i uvjet za izlazak na završni ispit, broj ciklusa studija i broj semestra.

Član 7

(Plagiranje seminarskog rada/eseja i rezultata tuđih istraživanja)

- (1) Disciplinskoj odgovornosti podliježe student koji pokuša plagirati esej, tj. namjerno predstaviti rezultate tuđih istraživanja kao vlastita postignuća.
- (2) Na isti način tretirat će se i navođenje tuđih stavova bez jasnog ukazivanja da je konkretna misao/citat preuzeta.
- (3) Disciplinska odgovornost studenta za djela iz stavaka (1) i (2) ovog člana regulirana je Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti studenata.

NORMATIVI ZA FORMU I SADRŽAJ SEMINARSKOG RADA (ESEJA)

Član 8

(Obim i format)

- (1) Obim seminarskih radova (eseja) na prvom ciklusu studija je od deset hiljada i osam stotina (10.800) do četrnaest hiljada i četiri stotine (14.400) karaktera sa praznim prostorima (characters with spaces) teksta proreda 1,5 u osnovnom tekstu te jednostruki (single) u podnožnim napomenama (fusnotama).
- (2) Obim seminarskih radova (eseja) na drugom i trećem ciklusu studija je od četrnaest hiljada i četiri stotine (14.400) do dvadeset sedam hiljada (27.000) karaktera sa praznim prostorima (characters

with spaces) teksta proreda 1,5 u osnovnom tekstu te jednostruki (single) u podnožnim napomenama (fusnotama).

- (3) Seminarski rad (esej) radi se na računaru.
- (4) Format seminarskog rada (eseja) jeste 21 x 29,7 cm.
- (5) Margine s desne i lijeve te gornje i donje strane teksta širine su 2,54 cm.

Član 9 (Naslovna strana)¹

Na naslovnoj strani ispisuje se: (1) u gornjem lijevom uglu:

Univerzitet u Sarajevu

Fakultet islamskih nauka

puni naziv studijskog programa

broj semestra i broj ciklusa studija

naziv predmeta

akademska godina

- (2) u sredini naslovne strane (srednji slog):

seminarski rad (esej) i dvotačka

naslov seminarskog rada (boldiranim ili masnim pismom)

- (3) u donjem lijevom uglu

mentor: akademsko zvanje i ime i prezime

- (4) u donjem desnom uglu:

ime i prezime studenta, status (vanredan/ redovan, student „učenjem na daljinu“, broj indeksa

- (5) na kraju naslovne strane (srednji slog):

mjesto, mjesec i godina (v. prilog br. 2).

Član 10 (Elementi rada)

- (1) Seminarski rad (esej) mora imati slijedeće elemente:

Naslovnu stranicu

Sadržaj (pregled strukture rada)

Uvod (teorijski pristup, definiranje predmeta i ciljeva istraživanja, glavne teze te osvrt na literaturu na kojoj se zasniva)

Razradu (izlaganje materije u nekoliko poglavlja)

Zaključak (sumiranje rezultata rada) i

Popis korištene literature (bibliografiju) koji može sadržavati samo one bibliografske reference koje su navođene u podnožnim napomenama (fusnotama)/ tekstualnim napomenama/ tekstnotama.

- (2) Pored cjelina navedenih u stavku (1) ovog člana, seminarski rad (esej) može sadržavati i priloge (tabele, grafikone, obrasce, fotografije i sl.).

Član 11 (Vrsta pisma i veličina slova)

- (1) Seminarski rad (esej) piše se u pismu Times New Roman.
- (2) Veličina slova u osnovnom tekstu je 12, a u podnožnim napomenama 10.

¹ V. Prilog 1.

Član 12 **(Numeriranje stranica i cjelina)**

- (1) Stranice seminarskog rada (eseja) obavezno se numeriraju, počevši od uvodnog dijela.
- (2) Broj stranice unosi se u njenom donjem desnom uglu.
- (3) Cjeline (poglavlja) seminarskog rada (eseja) numeriraju se arapskim brojevima (1., 2., 3. itd.).
- (4) Numeriranje cjelina počinje uvodom, a završava sa popisom literature, odnosno priložima. (5) Potpoglavlja se numeriraju tako što se brojevima poglavlja dodaju arapski brojevi odvojeni tačkom (npr. 1.1, 1.2 itd.).

Član 13 **(Citati)**

- (1) Doslovno preuzeti dio teksta iz neke bibliografske reference, uključujući hadiske predaje, navodi se u osnovnom tekstu ili u podnožnoj napomeni (fusnoti) „pod navodnicima“.
- (2) Citati kur’anskih ajeta (transkripcija izvornog teksta ili prijevod) navode se u kurzivu, bez navodnika.
- (3) Izostavljanje dijela citata označava se sa tri tačke u zagradama (...).
- (4) Tekst citata u pravilu se preuzima doslovno, sa svim njegovim jezičkim i pravopisnim osobenostima. Izuzetno, ako se više jezičke intervencije u citatu ili se neki njegovi dijelovi ističu kurzivom, potrebno je to naglasiti u podnožnoj napomeni (fusnoti).

Član 14 **(Podnožne napomene/ fusnote i tekstualne napomene/ tekstnote)**

- (1) Student je dužan uredno pozivati se na korištenu literaturu svaki put prilikom preuzimanja misli i zaključaka drugih autora, bez obzira da li ih doslovno citira ili parafrazira.
- (2) Podnožne napomene (u daljnjem tekstu: fusnote) odnosno tekstualne napomene u zagradama (u daljnjem tekstu: tekstnote) pišu se jednoobrazno u cijelom seminarskom radu (eseju) prema humanističkom (oksfordskom) ili harvardskom stilu citiranja.
- (3) Tekstnote iz stavka (2) ovog člana pišu se u obliku zagradama.
- (4) Nastavnik određuje koji od stilova citiranja izvora iz stavka (2) ovog člana će se primjenjivati prilikom pisanja seminarskih radova (eseja) iz predmeta na kome izvodi nastavu.
- (5) Pri citiranju izvora koji nisu spomenuti u članovima 15 - 21 ovog Pravilnika studenti se referiraju na djelo Srebrena Dizdara *Oblici i umijeća* akademskog pisanja, University Press - izdanja Magistrat, Sarajevo, 2015.

Član 15 **(Citiranje knjige humanističkim/ oksfordskim stilom)¹**

- (1) Pri citiranju kur’anskog ajeta u fusnoti navode se: Kur’an, naziv sure i broj ajeta. Prilikom prvog pozivanja na Kur’an, navodi se čiji prijevod Kur’ana je korišten.
- (2) Pri citiranju hadisa (tahridž) u fusnoti navode se: autor hadiske zbirke, naslov hadiske zbirke u kurzivu, naslov poglavlja hadiske zbirke (kitab), broj hadisa. Alternativno, hadis se može citirati i na slijedeći način: autor hadiske zbirke, naslov hadiske zbirke u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja, broj strane ili više njih.
- (3) Pri citiranju knjige u fusnoti navode se: ime i prezime autora (ili više njih), naslov knjige u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja i broj strane ili više njih.
- (4) Pri citiranju članka iz zbornika (hrestomatije) radova u fusnoti navode se: ime i prezime autora (ili više njih), naslov članka „pod navodnicima“, u: ime i prezime urednika ili više njih, skraćena ur.

¹ V. Prilog 2.

(od urednik ili urednici), naslov zbornika (hrestomatije) u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja, broj strane ili više njih.

- (5) Pri citiranju knjige ili članka iz zbornika (hrestomatije) koja ima četiri i više autora navodi se samo ime i prezime prvog autora te u zagradi skraćunica (i dr.) (od „i drugi“).
- (6) Pri citiranju prijevoda knjige/ članka iz zbornika (hrestomatije) navodi se ime i prezime prevodioca neposredno nakon naslova knjige/ članka. U slučaju postojanja većeg broja prevodilaca navodi se samo ime i prezime prvog prevodioca te u zagradi skraćunica (i dr.) (od „i drugi“).
- (7) Iza naziva citiranog djela na stranome jeziku može se navesti prijevod naziva djela u kurzivu (u zagradama).
- (8) Pri citiranju djela čiji autor nije poznat navode se: naslov djela u kurzivu, izdavač, godina izdanja, mjesto izdanja i broj strane ili više njih.
- (9) Ukoliko je određeno izdanje knjige na koju se poziva posebno važno, podatak o broju izdanja navodi se nakon naslova knjige, a prije izdavača.
- (10) Pri citiranju diplomskog, magistarskog ili doktorskog rada koji nije publikovan navode se ime i prezime autora, naziv rada u kurzivu, oznaka vrste rada (diplomski/ magistarski/ doktorski), organizaciona jedinica univerziteta na kojoj je odbranjen (fakultet, institut), mjesto gdje se nalazi visokoškolska institucija, datum odbrane, broj strane ili više njih.
- (11) Pri citiranju natuknice (odrednice) iz enciklopedije (leksikona) navode se: ime i prezime autora natuknice (ako postoji), naslov natuknice „pod navodnicima“, naslov enciklopedije (leksikona) u kurzivu, broj izdanja, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja, sveska na koji se poziva i broj strane ili više njih.
- (12) Pri citiranju predgovora, uvoda ili pogovora knjige čiji se autor razlikuje od autora same knjige navode se: ime i prezime autora predgovora, uvoda ili pogovora, naziv dijela knjige koji je on napisao (predgovor, uvod, pogovor), u: ime i prezime autora knjige, naslov knjige u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja i broj strane ili više njih.
- (13) Pri citiranju knjige koja je bila dostupna iz druge ruke (sekundarnog izvora) navode se: ime i prezime autora, naslov knjige u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja, broj strane ili više njih, skraćunica nav. prema (od „navedeno prema“): ime i prezime autora sekundarnog izvora, naslov sekundarnog izvora, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja i broj strane ili više njih.

Član 16

(Citiranje članka iz periodičnih publikacija humanističkim/ oksfordskim stilom)¹

- (1) Pri citiranju članka iz časopisa u fusnoti navode se: ime i prezime autora (ili više njih), naslov članka „pod navodnicima“, naslov časopisa ili druge periodične publikacije u kurzivu, mjesto izdanja (optativno), godište (volumen) i broj časopisa (ako postoji), godina izdanja, broj strane ili više njih.
- (2) Pri citiranju članka iz časopisa koji ima četiri i više autora navodi se samo prezime i ime prvog autora te u zagradi skraćunica (i dr.) (od „i drugi“).
- (3) Pri citiranju prevedenog članka iz časopisa navodi se ime i prezime prevodioca neposredno nakon naslova članka. U slučaju postojanja većeg broja prevodilaca navodi se samo ime i prezime prvog prevodioca te u zagradi skraćunica (i dr.) (od „i drugi“).
- (4) Pri citiranju prikaza/ recenzije knjige iz časopisa ili druge periodične publikacije navode se: ime i prezime autora prikaza/ recenzije, naslov prikaza/ recenzije „pod navodnicima“ (ako postoji), prikaz knjige sa autorom i njenim nazivom, naslov časopisa u kurzivu, mjesto izdanja (optativno), godište (volumen) i broj časopisa (ako postoji), godina izdanja, broj strane ili više njih.

¹ V. Prilog 3.

- (5) Pri citiranju rada prezentiranog na naučnom skupu ili konferenciji koji nije publikovan navode se: ime i prezime autora, naslov rada „pod navodnicima“, naziv skupa ili konferencije na kojoj je prezentiran u kurzivu, mjesto i datum održavanja skupa ili konferencije i broj strane ili više njih.
- (6) Pri citiranju intervjua navode se: ime i prezime voditelja intervjua, naslov intervjua, dvotačka i ime i prezime osobe s kojom je obavljen intervju „pod navodnicima“, naziv časopisa ili druge periodične publikacije u kurzivu, mjesto izdanja (optativno), godište (volumen) i broj časopisa (ako postoji), godina izdanja, broj strane ili više njih.

Član 17

(Citiranje izvora sa interneta i elektroničkih medija humanističkim/ oksfordskim stilom)¹

- (1) Pri citiranju digitalizirane knjige/ članka sa interneta, a koji je ranije objavljen u printanom izdanju, pored podataka navedenih u printanom izdanju, navodi se: dostupno na, dvotačka, cjelovit link internet stranice, datum posjećivanja stranice.
- (2) Pri citiranju članka sa interneta koji je dostupan samo u elektronskom izdanju navodi se: ime i prezime autora (ili više njih), naslov članka „pod navodnicima“, preuzeto sa, dvotačka, cjelovit link internet stranice, datum kada je stranica posjećena.
- (3) Pri citiranju članka sa CD-a/ DVD-a navode se: ime i prezime autora, naslov članka „pod navodnicima“, izdavač CD-a/ DVD-a, mjesto izdanja, godina izdanja i vrsta medija.
- (4) Pri pozivanju na e-mail poruku navode se: ime i prezime autora poruke, predmet poruke (subject) „pod navodnicima“, „poslana“ i datum slanja poruke (ako se razlikuje od datuma čitanja), „pročitana“ i datum čitanja poruke.
- (5) Pri citiranju zapisa ili komentara na blogu (weblog entry or comment) navode se: ime i prezime autora, naslov zapisa ili komentara „pod navodnicima“, datum objavljivanja zapisa ili komentara ako se razlikuje od datuma čitanja, cjelovit link internet stranice i datum čitanja zapisa ili komentara.
- (6) Pri citiranju audiovizuelnog materijala sa zvučne kasete, video kasete, CD-a ili DVD-a, navode se: ime i prezime autora audiovizuelnog djela, naslov audiovizuelnog djela u kurzivu, trajanje djela, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja i vrsta medija.
- (7) Pri pozivanju na audio klip, video klip, fotografiju ili ilustraciju sa interneta navode se: ime i prezime autora klipa/ fotografije/ ilustracije, datum objavljivanja klipa/ fotografije/ ilustracije, cjelovit link internet stranice i datum kada je posjećena.
- (8) Pri citiranju intervjua datog na televiziji, radiju ili drugom elektronskom mediju navode se: ime i prezime osobe koja daje intervju, naslov intervjua „pod navodnicima“, u: naziv emisije u kojoj je intervju emitiran u kurzivu, ime osobe koja je vodila intervju ako je poznato, vrsta medija ili naziv medijske stanice (radio, televizija, internet stranica), datum objavljivanja intervjua, izvor ili lokacija na kojoj se može doći do intervjua (ako je dostupan kao transkript emisije, audio ili video klip), datum kada je posjećen ili konsultiran izvor.

Član 18

(Ponovljeno pozivanje na izvore prema humanističkom/ oksfordskom stilu)²

- (1) Prilikom ponovljenog pozivanja na istu bibliografsku jedinicu navode se: inicijal imena autora, prezime autora, naslov knjige u kurzivu/ naslov članka „pod navodnicima“ koji se po potrebi može skratiti na logičan način i broj strane ili više njih.
- (2) Prilikom pozivanja na više radova istog autora u jednoj fusnoti njihovi naslovi se redaju hronološkim redoslijedom, počevši od onih koji su najranije objavljeni prema najnovijim.

¹ V. Prilog 4.

² V. Prilog 5.

Član 19

(Popis literature prema humanističkom/ oksfordskom stilu)¹

- (1) Popis literature sačinjava se abecednim redom, prema prezimenu autora.
- (2) Zbornici (hrestomatije) smještaju se u popis literature prema prezimenu urednika, odnosno prvog urednika ako ih ima više.
- (3) Djela autora čija prezimena počinju određenim članom arapskog jezika („al“) smještaju se u popis literature prema prvom slovu koje dolazi nakon određenog člana. Određeni član navodi se u zagradama („al-“) na kraju prezimena autora.
- (4) Ukoliko autor nije poznat ili autorstvo nad tekstom/ studijom ima institucija, kao kriterij se uzima početno slovo naslova djela, odnosno naziva institucije.
- (5) Osim prezimena autora, u popisu literature navode se isti podaci o printanom izvoru koji su već navedeni u fusnoti, osim broja strane.
- (6) Osim prezimena autora, u popisu literature navode se isti podaci o elektronskom izvoru koji su već navedeni u fusnoti, osim datuma posjećivanja internet stranice.
- (7) Ime se od prezimena autora odvaja zarezom.

Član 20

(Citiranje harvardskim stilom)²

- (1) Pri citiranju kur'anskog ajeta u tekstnoti navode se slijedeći elementi: Kur'an, naziv sure i broj ajeta, ili: Kur'an, broj sure, dvotačka i broj ajeta.
- (2) Pri citiranju hadisa (tahridž) u tekstnoti navode se: autor hadiske zbirke, godina izdanja, dvotačka, broj knjige i (broj strane u zagradama). Alternativno, hadis se može citirati i na slijedeći način: autor hadiske zbirke, naslov poglavlja hadiske zbirke (kitab) i broj hadisa.
- (3) Pri općenitom osvrtanju na printano djelo ili članak nekog autora u osnovnom tekstu navodi se tekstnota koja se sastoji od slijedećih podataka: prezime autora i godina izdanja koji se odvajaju zarezom.
- (4) Ako se navodi direktan citat „pod navodnicima“, parafrazira određeni odlomak ili pasus ili se želi uputiti čitaoca na konkretnu stranicu u izvoru, nakon godine izdanja navodi se broj strane ili više njih, pri čemu se godina i broj odvajaju dvotačkom.
- (5) Ako se autor spominje kao sastavni dio rečenice u osnovnom tekstu, u tekstnoti se navodi godina izdanja, dvotačka, broj strane ili više njih.
- (6) Ako su u osnovnom tekstu već spomenuti svi elementi harvardskog stila citiranja, ne navodi se posebna tekstnota.
- (7) Ako se u osnovnom tekstu navode prezimena više autora, u tekstnotama se, pojedinačno, nakon svakog prezimena navodi godina izdanja njegovog djela ili članka.
- (8) Ukoliko nije moguće identificirati autora djela na koje se referira u osnovnom tekstu, navode se slijedeći podaci u tekstnoti: Anon. (skraćenica od „anonim“), godina izdanja.
- (9) Ako u djelu nije naznačena godina objavljivanja, navode se slijedeći podaci u tekstnoti: prezime autora, b. d. (skraćenica od „bez datuma“).
- (10) Pri citiranju elektronskog izvora navode se u tekstnoti: prezime autora, godina objavljivanja.
- (11) Ako se poziva na dva ili više djela ili članaka koje je isti autor objavio u jednoj godini, u tekstnotama se, s ciljem njihovog razlikovanja, nakon godine izdanja, navode mala slova (a, b, c itd.), i to prema hronološkom slijedu objavljivanja.
- (12) Ako se poziva na djela ili članke dva autora koji imaju isto prezime, u tekstnoti se, prije prezimena, navodi inicijal imena autora.

¹ V. Prilog 6.

² V. Prilog 7.

- (13) Ako djelo ili članak na koji se poziva ima više od dva autora, u tekstnoti navode se: prezime prvog autora, skraćena i dr. (od „i drugi“), godina izdanja.

Član 21

(Popis literature prema harvardskom stilu)¹

- (1) Popis literature sačinjava se abecednim redom, prema prezimenu autora.
- (2) O konsultiranoj knjizi u popisu literature navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina izdanja, naslov knjige u kurzivu, broj izdanja, izdavač, mjesto izdanja.
- (3) Podaci navedeni u stavu (2) ovog člana odvajaju se zarezom.
- (4) Pri referenciranju knjige koja ima više autora navode se prezimena i imena svih autora onim redoslijedom kako su navedena u knjizi. U inozemnim izdanjima između imena jednog i prezimena drugog autora upisuje se grafički znak '&'.
- (5) Pri referenciranju više djela istog autora koje su objavljene u istoj godini, radi razlikovanja, nakon godine izdanja navodi se malo slovo (a, b, c itd.)
- (6) Pri referenciranju prevedene knjige nakon naslova knjige navodi se s kojeg jezika je prevedena te ime i prezime prevodioca.
- (7) Pri referenciranju elektronskog izdanja knjige preuzete iz baze podataka koja je zaštićena lozinkom vlasnika baze navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina izdanja, naslov knjige u kurzivu, vrsta medija (e-book), izdavač, mjesto izdanja, dostupno putem (available through), dvotačka, izvor e-knjige, internet stranica i [datum posjećivanja u uglatoj zagradi]. Ako je e-knjiga dostupna besplatno na internetu, umjesto „dostupno putem“ navodi se „dostupno na“ (available at).
- (8) Pri referenciranju članka iz časopisa ili drugih periodičnih izdanja navode se: prezime autora, ime autora, godina objavljivanja, naslov članka bez navodnika, naziv časopisa ili drugog periodičnog izdanja u kurzivu, godište i (broj časopisa), broj strane ili više njih.
- (9) Pri referenciranju elektronskog izdanja članka preuzetog iz baze podataka koja je zaštićena lozinkom vlasnika baze navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina objavljivanja, naslov članka bez navodnika, naziv časopisa ili drugog periodičnog izdanja u kurzivu, vrsta medija [e-journal] u uglatoj zagradi, godište i (broj časopisa), broj strane/ strana, dostupno putem (available through), dvotačka, baza podataka i (datum posjećivanja).
- (10) Pri referenciranju članka iz časopisa ili drugih periodičnih izdanja koja su besplatno dostupna na internetu navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina objavljivanja, naslov članka bez navodnika, naziv časopisa ili drugog periodičnog izdanja u kurzivu, (oznaka „online“), godište i (broj časopisa), broj strane/ strana, dostupno na (available at), dvotačka, internet stranica i (datum posjećivanja).
- (11) Pri referenciranju elektronske fotografije/ ilustracije navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina nastanka fotografije/ ilustracije, naslov slike, (oznaka „image online“ u zagradama), dostupno na (available at), dvotačka, internet stranica i (datum posjećivanja u zagradama). Ako je autor fotografije/ ilustracije nepoznat, navodi se naziv fotografije/ ilustracije, (oznaka „image online“ u zagradama), dostupno na (available at), dvotačka, internet stranica i (datum posjećivanja u zagradama). Ukoliko fotografija/ ilustracija nije naslovljena, navodi se njen kratak opis.
- (12) Pri referenciranju videa dostupnog na internetu navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora (ime ustanove koja je autor), godina objavljivanja videa, naslov videa, (oznaka „video online“ u zagradama), dostupno na (available at), dvotačka, internet stranica i (datum posjećivanja u zagradama).

1 V. Prilog 8.

Član 22
(Transkripcija i pisanje riječi stranog porijekla)

- (1) Riječi orijentalnog porijekla pišu se u osnovnom tekstu i podnožnim napomenama (fusnotama) prema DMG (Deutsche Morgenländische Gesellschaft), odnosno ZDMG (Zeitschrift Deutsche Morgenländische Gesellschaft) transkripciji ili prema engleskoj transkripciji.¹
- (2) Ukoliko se u radu slijedi harvardski stil citiranja izvora, u osnovnom tekstu i tekstnotama koristi se isključivo engleska transkripcija.
- (3) Predmetni nastavnik odlučuje koja od verzija transkripcije spomenutih u stavku (1) ovog člana se primjenjuje prilikom pisanja seminarskog rada (eseja).
- (4) Riječi stranog porijekla pišu se u osnovnom tekstu i podnožnim napomenama (fusnotama) u kurzivu.

Član 23
(Tabele, grafikoni i fotografije)

- (1) Tabele, grafikoni i fotografije u seminarskom radu (eseju) numeriraju se prema hronološkom redoslijedu (tabela 1, grafikon 1, fotografija 1 itd.). Pored numeracije, ispod tabele, grafikona i fotografije navodi se opis njihovog sadržaja u jednoj rečenici.
- (2) Ukoliko je tabela/ grafikon/ fotografija preuzeta od drugog autora, pored numeracije i potpisa navodi se u zagradi i izvor.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 24
(Prilozi)

Prilozi 1-10 čine sastavni dio ovog Pravilnika.

Član 25
(Stupanje Pravilnika na snagu)

Ovaj pravilnik primjenjuje se počevši od ljetnog semestra akademske 2015/16.

Dekan:

Prof. dr. Zuhdija Hasanović

¹ V. Prilog 9.

Prilog 1. Pravilnika o izradi i odbrani seminarских radova (eseja)

Univerzitet u Sarajevu
Fakultet islamskih nauka
Studijski program
Broj semestra i broj ciklusa studija
Naziv predmeta
Akademska godina

Seminarski rad (esej):
Naslov seminarškog rada

Mentor: akademsko zvanje i ime i prezime

Student: Ime i prezime, status, br. indeksa

Sarajevo, mjesec i godina

Prilog 2. Pravidnika o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja) na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu

Citiranje knjige humanističkim/oksfordskim stilom: primjeri

(1) Pri citiranju kur'anskog ajeta u fusnoti navode se: Kur'an, naziv sure i broj ajeta. Prilikom prvog pozivanja na Kur'an navodi se čiji prijevod Kur'ana je korišten.

Kur'an, Al-Baqara, 22. Prijevod je Karićev.

(2) Pri citiranju hadisa (tahridž) u fusnoti navode se: autor hadiske zbirke, naslov hadiske zbirke u kurzivu, naslov poglavlja hadiske zbirke (kitab), broj hadisa. Alternativno, hadis se može citirati i na slijedeći način: autor hadiske zbirke, naslov hadiske zbirke u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja, broj strane ili više njih.

Muslim, *Šaḥīḥ*, Kitāb *šalāh al-musāfirīn*, br. 705.

Muhammed b. Ismail el-Buhari, *Sahihu-l-Buhari*: Buharijeva zbirka hadisa, preveo: Hasan Škapur, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2008., knjiga I, str. 79.

(3) Pri citiranju knjige u fusnoti navode se: ime i prezime autora (ili više njih), naslov knjige u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja i broj strane ili više njih.

Mehmed Kico, *Islamska književnost između arabizma i arabistike*, Hikmet, Sarajevo, 2015., str. 17.

(4) Pri citiranju članka iz zbornika (hrestomatije) radova u fusnoti navode se: ime i prezime autora (ili više njih), naslov članka „pod navodnicima“, u: ime i prezime urednika ili više njih, skraćenica ur. (od „urednik“ ili „urednici“), naslov zbornika (hrestomatije) u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja, broj strane ili više njih.

‘Abdulhamid A. Ebu Sulejman, „Križa muslimanskog mišljenja“, u: Ahmet Alibašić, ur., *Uvod u studije islamske kulture i civilizacije*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2009., str. 129-158.

(5) Pri citiranju knjige ili članka iz zbornika (hrestomatije) koja ima četiri i više autora navodi se samo ime i prezime prvog autora te u zagradi skraćenica (i dr.) (od „i drugi“).

Hasan Hasanović (i dr.), *Knjiga*, El-Kalem, Sarajevo, 2010.

(6) Pri citiranju prijevoda knjige/ članka iz zbornika (hrestomatije) navodi se ime i prezime prevodioca neposredno nakon naslova knjige/ članka. U slučaju postojanja većeg broja prevodilaca, navodi se samo ime i prezime prvog prevodioca te u zagradi skraćenica (i dr.) (od „i drugi“).

Džasir Avde, *Intencije Šerijata kao filozofija islamskog prava: sistemski pristup*, preveo: Nedim Begović, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2012.

(7) Iza naziva citiranog djela na stranome jeziku može se navesti prijevod naziva djela u kurzivu (u zagradama).

Fahmī, Huwaydī, *Muwāṭinūn, lā ḍimmiyyūn* (Građani, ne šticeñici), Dār aš-šurūq, Kairo, 2005.

(8) Pri citiranju djela čiji autor nije poznat navode se: naslov djela u kurzivu, izdavač, godina izdanja, mjesto izdanja i broj strane ili više njih.

Djelo, El-Kalem, Sarajevo, 2005., str. 1.

(9) Ukoliko je određeno izdanje knjige na koju se poziva posebno važno, podatak o broju izdanja navodi se nakon naslova knjige, a prije izdavača.

Fikret Karčić, *Studije o šerijatskom pravu i institucijama*, 2. dopunjeno izd., El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2011.

(10) Pri citiranju diplomskog, magistarskog ili doktorskog rada koji nije publikovan navode se: ime i prezime autora, naziv rada u kurzivu, oznaka vrste rada (diplomski/ magistarski/ doktorski), organizaciona jedinica univerziteta na kojoj je odbranjen (fakultet, institut), mjesto gdje se nalazi visokoškolska institucija, datum odbrane, broj strane ili više njih.

Ahmed Purdić, Akademije islamskog prava, magistarski rad, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010., str. 2.

(11) Pri citiranju natuknice (odrednice) iz enciklopedije (leksikona) navode se: ime i prezime autora natuknice (ako postoji), naslov natuknice „pod navodnicima“, naslov enciklopedije (leksikona) u kurzivu, broj izdanja, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja sveska na koji se poziva i broj strane ili više njih.

Edmund Burke, „Istiqlāl“, The Oxford Encyclopedia of the Islamic World, 1. izd., Oxford University Press, Oxford, 2009., knjiga III, str. 212-213.

(12) Pri citiranju predgovora, uvoda ili pogovora knjige čiji se autor razlikuje od autora same knjige, navode se: ime i prezime autora predgovora, uvoda ili pogovora, naziv dijela knjige koji je on napisao (predgovor, uvod, pogovor), u: ime i prezime autora knjige, naslov knjige u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja i broj strane ili više njih.

Mustafa Hasani, „Opći pogled na instituciju fetve i muftije u šerijatskom pravu“ (pogovor), u: Enes Ljevaković, ur., Fetve Evropskog vijeća za fetve i istraživanja, Connectum, Sarajevo, 2005., str. 217-223.

(13) Pri citiranju knjige koja je bila dostupna iz druge ruke (sekundarnog izvora) navode se: ime i prezime autora, naslov knjige u kurzivu, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja, broj strane ili više njih, skraćena nav. prema (od navedeno prema): ime i prezime autora sekundarnog izvora, naslov sekundarnog izvora, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja i broj strane ili više njih.

Joanne R. Baver i Daniel A. Bell, The East Asian Challenge for Human Rights, Cambridge University Press, New York, 1988., str. 1. Nav. prema: Muddathir ‘Abd al-Rahman, Ljudska prava u islamskoj tradiciji, prevela: Elmina Mušinović, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2013., str. 35.

Prilog 3. Pravidnika o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja) na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu

Citiranje članka iz periodičnih publikacija humanističkim/ oksfordskim stilom: primjeri

(1) Pri citiranju članka iz časopisa u fusnoti navode se: ime i prezime autora (ili više njih), naslov članka „pod navodnicima“, naslov časopisa ili druge periodične publikacije u kurzivu, godište (volumen) i broj časopisa (ako postoji), godina izdanja, broj strane ili više njih.

Yvonne Haddad i Tyler Golson, „Overhauling Islam: Representation, Construction and Cooption of ‘Moderate Islam’ in Western Europe, *Journal of Church and State*, vol. XLIX, br. 3, 2007., str. 512.

(2) Pri citiranju članka iz časopisa koji ima četiri i više autora navodi se samo prezime i ime prvog autora te u zagradi skraćunica (i dr.) (od „i drugi“).

Hasan Hasanović (i dr.), „Članak“, *Glasnik*, vol. II, br. 1, 2000., str. 10.

(3) Pri citiranju prevedenog članka iz časopisa navodi se ime i prezime prevodioca neposredno nakon naslova članka. U slučaju postojanja većeg broja prevodilaca navodi se samo ime i prezime prvog prevodioca te u zagradi skraćunica (i dr.) (od „i drugi“).

Mustansir Mir, „Kur’an kao književnost“, preveo: Almir Fatić, *Beharistan*, br. 16, 2011., str. 269.

(4) Pri citiranju prikaza/ recenzije knjige iz časopisa ili druge periodične publikacije navode se: ime i prezime autora prikaza/ recenzije, naslov prikaza/ recenzije „pod navodnicima“ (ako postoji), prikaz knjige sa autorom i njenim nazivom, naslov časopisa u kurzivu, mjesto izdanja (optativno), godište (volumen) i broj časopisa (ako postoji), godina izdanja, broj strane ili više njih.

Amrudin Hajrić, Prikaz knjige Mehmeda Kice *Pogled u život i djelo Nedžiba Mahfuza, Novi muallim*, Sarajevo, vol. VII, br. 28, 2006., str. 105.

(5) Pri citiranju rada prezentiranog na naučnom skupu ili konferenciji koji nije publikovan navode se: ime i prezime autora, naslov rada „pod navodnicima“, naziv skupa ili konferencije na kojoj je prezentiran u kurzivu, mjesto i datum održavanja skupa ili konferencije i broj strane ili više njih.

Srebren Dizdar, „The Region of Divided Selves“, *European Educational Co-operation for Peace, Stability and Democracy*, Graz, 14.-16. novembar 1998., str. 61-64.

(6) Pri citiranju intervjua navode se: ime i prezime voditelja intervjua, naslov intervjua, dvotačka i ime i prezime osobe s kojom je obavljen intervju „pod navodnicima“, naziv časopisa ili druge periodične publikacije u kurzivu, mjesto izdanja (optativno), godište (volumen) i broj časopisa (ako postoji), godina izdanja, broj strane ili više njih.

Selman Selhanović, „Procese razbijanja Bosne možemo okrenuti u kontra pravcu: Intervju sa prof. dr. Suadom Kurtćehajićem“, *Preporod*, Sarajevo, vol. XLV, br. 21/1055, 2015., str. 16-17.

Prilog 4. Pravilnika o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja) na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu

Citiranje izvora sa interneta i elektroničkih medija humanističkim/ oksfordskim stilom: primjeri

(1) Pri citiranju digitalizirane knjige/ članka sa interneta, a koji je ranije objavljen u printanom izdanju, pored podataka navedenih u printanom izdanju, navodi se: dostupno na:, cjelovit link internet stranice, datum posjećivanja stranice.

Fikret Karčić, *Studije o šerijatskom pravu i institucijama*, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2011., dostupno na: http://cns.ba/wp-content/uploads/2014/03/fikret_karcic_studije_o_serijatskom_pravu.pdf, 1.12. 2015.

(2) Pri citiranju članka sa interneta koji je dostupan samo u elektronskom izdanju navodi se: ime i prezime autora (ili više njih), naslov članka „pod navodnicima“, preuzeto sa: cjelovit link internet stranice, datum kada je stranica posjećena.

Stephanie Nebehay, „U. N. rights boss denounces Swiss ban on minarets“, preuzeto sa: <http://blogs.reuters.com/faithworld/2009/12/01/un-rights-boss-denounces-swiss-ban-on-minarets/>, 1. 12. 2015.

(3) Pri citiranju članka sa CD-a/ DVD-a navode se: ime i prezime autora, naslov članka „pod navodnicima“, izdavač CD-a/ DVD-a, mjesto izdanja, godina izdanja, vrsta medija.

Amrudin Hajrić, „Diglosija u arapskom jeziku“, El-Kalem, Sarajevo, 2009., CD.

(4) Pri pozivanju na e-mail poruku navode se: ime i prezime autora poruke, predmet poruke (subject) „pod navodnicima“, „poslana“ i datum slanja poruke (ako se razlikuje od datuma čitanja), „pročitana“ i datum čitanja poruke.

Emin Eminović, „Statistički pokazatelji nataliteta i mortaliteta u Kantonu Sarajevo“, poslana: 1. 11. 2015., pročitana: 3. 11. 2015.

(5) Pri citiranju zapisa/ komentara na blogu (weblog entry or comment) navode se: ime i prezime autora, naslov zapisa/ komentara „pod navodnicima“, datum objavljivanja zapisa/ komentara ako se razlikuje od datuma čitanja, cjelovit link internet stranice i datum čitanja zapisa/ komentara.

Elnur Salihović, „Čuvari zajednice“, 29. 6. 2015., <http://zekat.ba/blog/2015/06/cuvari-zajednice/>, 1. 12. 2015.

(6) Pri citiranju audiovizuelnog materijala sa zvučne kasete, video kasete, CD-a ili DVD-a navode se: ime i prezime autora audiovizuelnog djela, naslov audiovizuelnog djela u kurzivu, trajanje djela, izdavač, mjesto izdanja, godina izdanja i vrsta medija.

Zehra Alispahić, *Čuvar bošnjačkog naslijeđa*, 38 min. 17 sec., Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 2014., DVD.

(7) Pri pozivanju na audio klip, video klip, fotografiju ili ilustraciju sa interneta navode se: ime i prezime autora klipa/ fotografije/ ilustracije, datum objavljivanja klipa/ fotografije/ ilustracije, cjelovit link internet stranice i datum kada je posjećena.

Kenan Musić, Put ka Allahovoj ljubavi, 7. 3. 2014., <https://www.youtube.com/watch?v=2p2quj0Ag0M>, posjećeno 1. 12. 2015.

(8) Pri citiranju intervjua datog na televiziji, radiju ili drugom elektronskom mediju navode se: ime i prezime osobe koja daje intervju, naslov intervjua „pod navodnicima“, u: naziv emisije u kojoj je intervju emitiran u kurzivu, voditelj i ime osobe koja je vodila intervju (ako je poznato), vrsta medija ili naziv medijske stanice (radio, televizija, internet stranica), datum objavljivanja intervjua, izvor ili lokacija na kojoj se može doći do intervjua (ako je dostupan kao transkript emisije, audio ili video klip), datum kada je posjećen ili konsultiran izvor.

Enes Karić, „Bajramski intervju“, u: *Bajramski program*, voditelj Adnan Rondić, TV Hayat, 21. 9. 2009., <https://www.youtube.com/watch?v=85U7JRrAFR0>, posjećeno 1. 12. 2015.

**Prilog 5. Pravilnika o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja)
na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu**

Ponovljeno pozivanje na izvore prema humanističkom/ oksfordskom stilu: primjeri

(1) Prilikom uzastopnog pozivanja na istu bibliografsku referencu na istoj stranici, koriste se oznake *ibid./ isto* i broj strane.

Fusnota 1: Adnan Silajdžić, *Islam u otkriću kršćanske Europe*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2003., str. 12.

Fusnota 2 (na istoj stranici): *Ibid.*, str. 12. ili *Isto*, str. 12.

(2) Prilikom ponovljenog pozivanja na istu bibliografsku jedinicu navode se: inicijal imena autora, prezime autora, naslov knjige u kurzivu/ naslov članka „pod navodnicima“ koji se po potrebi može skratiti na logičan način i broj strane ili više njih.

A. Silajdžić, *Islam u otkriću kršćanske Europe*, str. 12.

(3) Prilikom pozivanja na više radova istog autora u jednoj fusnoti, njihovi naslovi se redaju hronološkim redoslijedom, počevši od onih koji su najranije objavljeni prema najnovijim.

Adnan Silajdžić, *Filozofjska teologija Abu al-Hasana al-Aš'arija*, BKC, Sarajevo, 1999.;

Adnan Silajdžić, *Islam u otkriću kršćanske Europe*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2003.

Prilog 6. Pravilnika o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja) na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu

Sačinjavanje popisa literature prema humanističkom/ oksfordskom stilu: primjeri

(1) Popis literature sačinjava se abecednim redom, prema prezimenu autora.

Burgenthal, Thomas, *Međunarodna ljudska prava u sažetom obliku*, preveo: Miomir Matulović, Magistrat, Sarajevo, 1998.

Choudhry, Shazia i Herring, Jonathan, *European Human Rights and Family Law*, Hart Publishing, Oxford - Portland, 2010.

(2) Zbornici (hrestomatije) smještaju se u popis literature prema prezimenu urednika odnosno prvog urednika ako ih ima više.

Burgenthal, Thomas, *Međunarodna ljudska prava u sažetom obliku*, preveo: Miomir Matulović, Magistrat, Sarajevo, 1998.

Shadid, W. A. R. i van Koningsveld, P. S., ur., *Religious Freedom and the Neutrality of State: The Position of Islam in the European Union*, priredili:, Peeters, Leuven, 2002.

(3) Djela autora čija prezimena počinju određenim članom arapskog jezika („al“) smještaju se u popis literature prema prvom slovu koje dolazi nakon određenog člana. Određeni član navodi se u zagradama („al-“) na kraju prezimena autora.

‘Īlī (al-), ‘Abd al-Ḥākīm Hasan, Al-Ḥurriyyāt al-‘amma fī al-fīkr wa an-nizām as-siyāsiyy fī al-islām: dirāsa muqārana, Dār al-fīkr al-‘arabiyy, bez mjesta izd., 1983.

(4) Ukoliko autor nije poznat ili autorstvo nad tekstom/ studijom ima institucija, kao kriterij se uzima početno slovo naslova djela odnosno naziva institucije.

Knjiga, El-Kalem, Sarajevo, 2000.

Organisation of Islamic Conference - Council of Foreign Ministers, Eight OIC Observatory Report on Islamophobia, Kuvajt, 27.-28. maj 2015.

(5) Osim prezimena autora, u popisu literature navode se isti podaci o printanom izvoru koji su već navedeni u fusnoti, osim broja strane.

Fusnota:

Thomas Burgenthal, *Međunarodna ljudska prava u sažetom obliku*, preveo: Miomir Matulović, Magistrat, Sarajevo, 1998., str. 10.

Popis literature:

Burgenthal, Thomas, *Međunarodna ljudska prava u sažetom obliku*, preveo: Miomir Matulović, Magistrat, Sarajevo, 1998.

(6) Osim prezimena autora, u popisu literature navode se isti podaci o elektronskom izvoru koji su već navedeni u fusnoti, osim datuma posjećivanja internet stranice.

Stephanie Nebehay, „U. N. rights boss denounces Swiss ban on minarets“, preuzeto sa: <http://blogs.reuters.com/faithworld/2009/12/01/un-rights-boss-denounces-swiss-ban-on-minarets/>

(7) Ime se od prezimena autora odvaja zarezom.

Burgenthal, Thomas, *Međunarodna ljudska prava u sažetom obliku*, preveo: Miomir Matulović, Magistrat, Sarajevo, 1998.

Citiranje harvardskim stilom: primjeri

(1) Pri citiranju kur'anskog ajeta u teksnoti navode se slijedeći elementi: Kur'an, naziv sure i broj ajeta, ili: Kur'an, broj sure, dvotačka i broj ajeta.

(Kur'an, Al-Quraysh, 1) ili (Kur'an, 106:1)

(2) Pri citiranju hadisa (tahridž) u tekstnoti navode se: autor hadiske zbirke, godina izdanja: broj knjige i (broj strane u zagradama). Alternativno, hadis se može citirati i na slijedeći način: autor hadiske zbirke, naslov poglavlja hadiske zbirke (kitab), broj hadisa.

(Al-Bukhari, 2008:1(100)) ili (Al-Bukhari, Kitab al-wudu', 166)

(3) Pri općenitom osvrtanju na printano djelo ili članak nekog autora, u osnovnom tekstu navodi se tekstnota koja se sastoji od slijedećih podataka: prezime autora i godina izdanja koji se odvajaju zarezom.

(Kico, 2015)

(4) Ako se navodi direktan citat „pod navodnicima“, parafrazira određeni odlomak ili pasus, ili se želi uputiti čitaoca na konkretnu stranicu u izvoru, nakon godine izdanja navodi se broj strane ili više njih, pri čemu se godina i broj odvajaju dvotačkom.

(Kico, 2015:17)

(5) Ako se autor spominje kao sastavni dio rečenice u osnovnom tekstu, u tekstnoti se navodi godina izdanja, dvotačka, broj strane ili više njih.

Prema Mehmedu Kici islamska književnost je „naziv za metahistorijsku pisanu produkciju pripadnika svih etničkih zajednica integrisanih u islamsku civilizaciju, koji su pisali nadahnuti porukama temeljnih izvora islamskog naučavanja“ (2015:53).

(6) Ako su u osnovnom tekstu već spomenuti svi elementi harvardskog stila citiranja, ne navodi se posebna tekstnota.

U svojoj knjizi o ulozi smijeha u psihičkom životu iz 2012. autorica Kolenović-Đapo naročito podcrtava potrebu za ...

(7) Ako se u osnovnom tekstu navode prezimena više autora, u tekstnotama se, pojedinačno, nakon svakog prezimena navodi godina izdanja njegovog djela ili članka.

Smith (1946) i Jones (1948) zastupali su tezu da ...

(8) Ukoliko nije moguće identificirati autora djela na koje se referira u osnovnom tekstu, navode se slijedeći podaci u tekstnoti: Anon. (skraćena od anonim), godina izdanja.

U djelu Marketing strategy (Anon., 1999) ...

(9) Ako u djelu nije naznačena godina objavljivanja, navode se slijedeći podaci u tekstnoti: prezime autora, b. d. (skraćena od „bez datuma“).

Ranija istraživanja (Smith, b. d.) pokazala su ...

(10) Pri citiranju elektronskog izvora, navode se u tekstnoti: prezime autora, godina objavljivanja.

(Karčić, 2011)

(11) Ako se poziva na dva ili više djela ili članaka koje je isti autor objavio u jednoj godini, u tekstnotama se, s ciljem njihovog razlikovanja, nakon godine izdanja, navode mala slova (a, b, c itd.), i to prema hronološkom slijedu objavljivanja.

U svojim radovima na teme iz šerijatskog porodičnog prava (Džananović, 1999a:56; Džananović, 1999b:74) pokazuje ...

(12) Ako se poziva na djela ili članke dva autora koji imaju isto prezime, u teksnoti se, prije prezimena, navodi inicijal imena autora.

(E. Karić, 1999) (A. Karić, 2005)

(13) Ako djelo ili članak na koji se poziva ime više od dva autora, u teksnoti navode se: prezime prvog autora, skraćunica i dr. (od „i drugi“), godina izdanja.

(Hasani i dr., 2013)

Prilog 8. Pravidnika o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja) na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu

Popis literature prema harvardskom stilu: primjeri

(1) Popis literature sačinjava se abecednim redom, prema prezimenu autora.

Burgenthal, Thomas

Choudhry, Shazia & Herring, Jonathan

(2) O konsultiranoj knjizi u popisu literature navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina izdanja, naslov knjige u kurzivu, broj izdanja, izdavač, mjesto izdanja.

Jemani, Ahmed Zeki, 2007, *Žena u islamu*, 1. izd., El-Kalem i Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo.

(3) Podaci navedeni u stavu (2) ovog člana odvajaju se zarezom.

(4) Pri referenciranju knjige koja ima više autora navode se prezimena i imena svih autora onim redoslijedom kako su navedena u knjizi. U inostranim izdanjima između imena jednog i prezimena drugog autora upisuje se grafički znak '&'.

Traljić, Nerimana i Bubić, Suzana, 2001, *Porodično pravo*, 2. izd., Magistrat, Sarajevo.

(5) Pri referenciranju više djela istog autora koje su objavljene u istoj godini, radi razlikovanja, nakon godine izdanja navodi se malo slovo (a, b, c itd.)

Hasani, Mustafa, 2005a, Institucija fetve i služba muftije u šerijatskom pravu, *Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, LXVII(7-8), 639-659.

Hasani, Mustafa, 2005b, Šematski prikaz razlika između zekata, sadekatu'l-fitra i poreza, *Preporod*, XXXVI(20/814), 22.

(6) Pri referenciranju prevedene knjige, nakon naslova knjige, navodi se s kojeg jezika je prevedena te ime i prezime prevodioca.

Gulen Fethullah, 2009, *Vjerovjesnikov sunnet: važnost i razumijevanje*, s arapskog preveo Zuhdija Hasanović, 1. izd., El-Kalem, Sarajevo.

(7) Pri referenciranju elektronskog izdanja knjige preuzete iz baze podataka koja je zaštićena lozinkom vlasnika baze navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina izdanja, naslov knjige u kurzivu, vrsta medija (e-book), izdavač, mjesto izdanja, dostupno putem (available through), dvotačka, izvor e-knjige, internet stranica i [datum posjećivanja u uglatoj zagradi]. Ako je e-knjiga dostupna besplatno na internetu, umjesto „dostupno putem“ navodi se „dostupno na“ (available at).

Fishman, Robert, 2005, *The rise and fall of suburbia* (e-book), Castle Press, Chester, dostupno putem: Anglia Ruskin University Library, <http://libweb.anglia.ac.uk> [posjećeno 5. juna 2005].

(8) Pri referenciranju članka iz časopisa ili drugih periodičnih izdanja navode se: prezime autora, ime autora, godina objavljivanja, naslov članka bez navodnika, naziv časopisa ili drugog periodičnog izdanja u kurzivu, godište i (broj časopisa), broj strane ili više njih.

Smajić, Aid, 2008, Images of Religious Others in Textbooks of Religious Education for the Public Primary Schools in Bosnia and Herzegovina, *Islamic Studies*, 47(1), 39-64.

(9) Pri referenciranju elektronskog izdanja članka preuzetog iz baze podataka koja je zaštićena lozinkom vlasnika baze, navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina objavljivanja, naslov članka bez navodnika, naziv časopisa ili drugog periodičnog izdanja u kurzivu, vrsta medija [e-journal] u uglatoj zagradi, godište i (broj časopisa), broj strane/ strana, dostupno putem (available through), dvotačka, baza podataka i [datum posjećivanja].

Arabi, Oussama, 2000, The Interdiction of the Spendthrift (al-safih): A Human Rights Debate in Classical Fiqh, *Islamic Law and Society* [e-journal], 7(3), 300-324. dostupno putem: HeinOnline database [posjećeno 2. septembra 2012]

(10) Pri referenciranju članka iz časopisa ili drugih periodičnih izdanja koja su besplatno dostupna na internetu navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina objavljivanja, naslov članka bez navodnika, naziv časopisa ili drugog periodičnog izdanja u kurzivu, [oznaka „online“], godište i (broj časopisa), broj strane/ strana, dostupno na (available at), dvotačka, internet stranica i [datum posjećivanja].

Pehlić, Izet i Grabus, Emina, 2014, Kvalitet integriranosti Islamske vjeronauke u školski odgojni kontekst, *Context*, [online], 1(1), 54, dostupno na: <http://cns.ba/context/> [posjećeno 3. decembra 2015].

(11) Pri referenciranju elektronske fotografije/ ilustracije navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora, godina nastanka fotografije/ ilustracije, naslov slike, (oznaka „image online“ u zagradama), dostupno na (available at), dvotačka, internet stranica i [datum posjećivanja u zagradama]. Ako je autor fotografije/ ilustracije nepoznat, navodi se naziv fotografije/ ilustracije, (oznaka „image online“ u zagradama), dostupno na (available at), dvotačka, internet stranica i [datum posjećivanja u zagradama]. Ukoliko fotografija/ ilustracija nije naslovljena, navodi se njen kratak opis.

Muderris Nezim-ef. Halilović (image online), 2015, dostupno na: <http://faktor.ba/muderis-halilovic-iz-bih-ce-na-hadz-ove-godine-ici-1-411-vjernika/> [3. decembar 2015].

(12) Pri referenciranju videa dostupnog na internetu navode se slijedeći podaci: prezime autora, ime autora (ime ustanove koja je autor), godina objavljivanja videa, naslov videa, [oznaka „video online“ u zagradama], dostupno na (available at), dvotačka, internet stranica i [datum posjećivanja u zagradama].

Ibn Sina, 2014, Prvo predavanje: Znanje je svjetlo koje dohvaća i osvjetljuje sami smisao života, [video online], dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=t-lkIRcpnM> [posjećeno 3. decembra 2015].

**Prilog 9. Pravilnika o izradi i odbrani seminarskih radova (eseja)
na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu**

LATINIČNA TRANSKRIPCija ARAPSKOG PISMA

DMG sistem	ENGLESKA trans.	FONETSKA trans.	ARAPSKA SLOVA
a	a	a	ا
'	'		ء
b	b	b	ب
t	t	t	ت
ṭ	th	s	ث
ğ	j	dž	ج
ḥ	ḥ	h	ح
ḫ	kh	h	خ
d	d	d	د
ḍ	dh	z	ذ
r	r	r	ر
z	z	z	ز
s	s	s	س
š	sh	š	ش
ṣ	ṣ	s	ص
ḍ	ḍ	d	ض
ṭ	ṭ	t	ط
ẓ	ẓ	z	ظ
'	'	-	ع
g	gh	g	غ
f	f	f	ف
q	k	k	ق
l	l	l	ل
m	m	m	م
n	n	n	ن
w	w	v	و
h	h	h	ه
y	y	j	ي

Arapski određeni član veže se crticom uz pripadajuću riječ, a njegovo l, kada se po gramatičkim pravilima u izgovoru asimilira sa sljedećim konsonantom, se označava i u pismu (npr.: ar-raġulu od الرَّجُل)

Kod vokala se obilježavaju samo tri njihova kvaliteta (prema tri arapska znaka za njih), i to kratki sa : a, i, u, a dugi sa ā, ī, ū, npr. al- Waġiz fi fiqh al-luga
Kao što se i iz gornjeg primjera vidi sufiks imena ženskog roda (ø) označava se sa a.

Na početku riječi hamza se ne označava, npr.: ANĪS, Ibrāhīm:
al-Aṣwāt al-lugawiyya.

Obavezni seminarski radovi po katedrama

ZA GENERACIJU 2022/23. I CIKLUSA STUDIJA

1. KATEDRA ZA KIRAET (UČENJE KUR'ANA)

Teologija: Islamska misija (Da'va)

Imami: Islamska misija (Da'va)

2. KATEDRA ZA TEFSIR (TUMAČENJE KUR'ANA)

Teologija: 1) Historija i metodologija tefsira, 2) Rječnik Kur'ana

Islamska vjeronauka: Kur'anski koncept odgoja

Imami: Tematski tefsir I

3. KATEDRA ZA FILOLOGIJU KUR'ANA: Ne rade se seminarski na ovoj katedri

4. KATEDRA ZA HADIS (POSLANIČKU TRADICIJU)

Teologija: 1) Dimenzije sunneta, 2) Hermeneutika hadisa

Islamska vjeronauka: 1) Životopis Muhammeda, s.a.v.s. (*Sira*), 2) Sunetski koncept odgoja

Imami: Imamet

5. KATEDRA ZA AKAIID (ISLAMSKU DOGMATIKU), TESAVVUF I UPOREDNE RELIGIJE

Teološki odsjek: 1) Rane škole kelama, 2) Osnovi učenja judaizma i kršćanstva (u 2022/23.: Šiizam)

Islamska vjeronauka: 1) Teološka antropologija, 2) Religijski odgoj i okultna kultura

Imami: Savremene akaiidske teme

6. KATEDRA ZA FIKH (ŠERIJATSKO PRAVO)

Teologija: 1) Historija šerijatskog prava, 2) Šerijatsko personalno pravo, 3) Metodologija šerijatskog prava (Usuli fikh)

Islamska vjeronauka: 1) Savremene fikhske teme

Imami: Uvod u šerijatsko pravo

7. KATEDRA ZA ISLAMSKU FILOZOFIJU

Islamska vjeronauka: Filozofija moralnog odgoja

Imami: Ahlak

8. KATEDRA ZA ISLAMSKU CIVILIZACIJU

Teologija: 1) Historija BiH i institucije IZ u BiH, 2) Historija IKC do 1700., 3) Studije genocida

Islamska vjeronauka: 1) Bosanska kulturna historija, 2) Studije genocida

9. KATEDRA ZA RELIGIJSKU PEDAGOGIJU I RELIGIJSKU PSIHOLOGIJU

Islamska vjeronauka: 1) Psihologija religioznosti, 2) Socijalna pedagogija, 3) Psihologija obrazovanja, 4) Religijska pedagogija

STUDIJSKI PROGRAM ISLAMSKE TEOLOGIJE

1. SEMESTAR	
1.	Historija šerijatskog prava
2. SEMESTAR	
1.	Historija i metodologija tefsira
3. SEMESTAR	
1.	Dimenzije sunneta
4. SEMESTAR	
1.	Rane škole kelama
5. SEMESTAR	
1.	Šerijatsko personalno pravo
2.	Historija islamske civilizacije do 1700.
6. SEMESTAR	
1.	Historija BiH i institucije IZ-a u BiH
2.	Islamska misija (Da'va)
7. SEMESTAR	
1.	Osnovi učenja judaizma i kršćanstva
8. SEMESTAR	
1.	Rječnik Kur'ana
2.	Hermeneutika hadisa
3.	Metodologija šerijatskog prava (Usuli fikh)

IZBORNI PREDMETI	
1.	Studije genocida

STUDIJSKI PROGRAM ISLAMSKE VJERONAUKE I RELIGIJSKE PEDAGOGIJE

1. SEMESTAR	
2. SEMESTAR	
1.	Životopis Muhammeda, a.s. (Sira)
3. SEMESTAR	
4. SEMESTAR	

1.	Kur'anski koncept odgoja
2.	Savremene fikhske teme
5. SEMESTAR	
1.	Filozofija moralnog odgoja
2.	Religijska pedagogija
3.	Sunnetski koncept odgoja
6. SEMESTAR	
1.	Bosanska kulturna historija
7. SEMESTAR	
1.	Teološka antropologija
2.	Psihologija religioznosti
3.	Socijalna pedagogija
8. SEMESTAR	
1.	Psihologija obrazovanja
2.	Religijski odgoj i okultna kultura

IZBORNI PREDMETI	
1.	Studije genocida

STUDIJSKI PROGRAM ZA IMAME, HATIBE I MUALLIME

1. SEMESTAR	
1.	Uvod u šerijatsko pravo
2. SEMESTAR	
1.	Tematski tefsir I
3. SEMESTAR	
1.	Ahlak
4. SEMESTAR	
1.	Imamet
5. SEMESTAR	
1.	Savremene akaidiske teme
6. SEMESTAR	
1.	Islamska misija (Da'va)

Informatička podrška nastavnom procesu

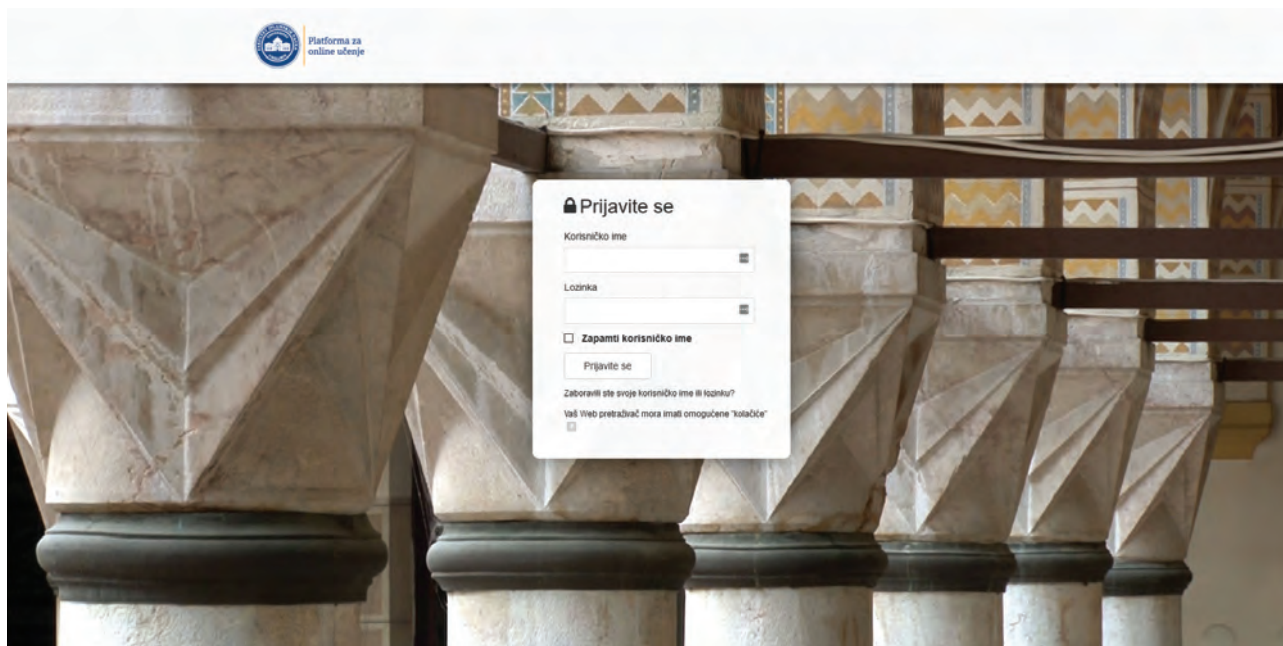
Za informatičku podršku nastavi i administraciji Fakultet koristi dvije platforme.

1. E-platforma za podršku nastavi

Internetska podrška nastavi na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu je organizovana pomoću elektronske platforme <https://dl.fin.unsa.ba/login/index.php>. Ova platforma studentima omogućava detaljno informisanje o predmetima, rasporedu časova, nastavnom procesu, preuzimanju nastavnih materijala, ispitnim terminima i svim drugim informacijama bitnim za studij, bez obzira gdje se nalaze. Za korištenje platforme je dovoljno poznavanje osnova rada na računaru i korištenja nekog od internetskih browsera.

Uputstvo za E-PLATFORMU

- Otvoriti web stranicu koja se nalazi na web adresi: <https://fin.unsa.ba/>
- Kliknuti na „E-PLATFORMA“ i upisati username i password kao što je prikazano na slici niže.
- Prije početka nastave, u periodu od 06.10. do 08.10.2020. godine dužni ste da se prijavite putem E-PLATFORME na sve predmete koje ćete slušati i polagati u akademskoj 2020/21. godini. Ukoliko se ne prijavite na vrijeme nećete moći pristupiti ONLINE predavanjima i ispitima.

2. *eUNSA* - Jedinstveni informacioni sistem Univerziteta u Sarajevu

eUNSA podrazumijeva zajednički integrisani resurs podataka koji se organizira na najefektivniji i najefikasniji način u skladu sa osnovama softverskog inženjeringa, a u svrhu uspješnog izvršavanja zadataka nadležnih obrazovnih vlasti, kao i nadležnih tijela Univerziteta u okviru utvrđenih nadležnosti. Uz pomoć *eUNSA* sistema vodi se evidencija podataka o studentima, zaposlenicima i angažovanim licima, nastavnom procesu i naučnoistraživačkom radu i imovini, te prostornim i materijalno-tehničkim kapacitetima Univerziteta u Sarajevu.

Osnovna funkcija sistema i njegovih modula je informatizacija i automatizacija svih procesa organizacionih jedinica koji se tiču nastave, ispita, ocjenjivanja, evidencije, izdavanja dokumenata, broja i strukture zaposlenika, naučnoistraživačkog rada, te prostornih i materijalno-tehničkih kapaciteta, a na osnovu unesenih podataka svake pojedinačne organizacione jedinice Univerziteta. Također, kroz novi sistem i njegove komponente ubrzan je i poboljšan kvalitet razmjene informacija između Ministarstva za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo, Univerziteta u Sarajevu i svih organizacionih jedinica međusobno.

Bitno je još napomenuti da *eUNSA* sistem omogućava prevod podataka i okruženja sistema na bilo koji strani jezik, što olakšava korištenje sistema stranim studentima i gostujućim ili angažovanim predavačima. Također, implementacija jedinstvenog informacionog sistema uključuje kontinuirane aktivnosti koje se odnose na razvoj i unapređenje sistema, a sve sa ciljem unapređenja odgojno-obrazovnog procesa i aktivnosti na Univerzitetu.

eUNSA sistemu možete pristupiti putem linka www.eunsa.ba.

Međunarodna saradnja

Od svog osnivanja Fakultet islamskih nauka je bio aktivan i na planu međunarodne saradnje.

U okviru sklopljenih međunarodnih ugovora o saradnji naše nastavno osoblje i studenti redovno posjećuju različite univerzitete u zemljama muslimanskog svijeta, Evrope i u SAD-u. Posebnu pažnju našim budućim studentima želimo skrenuti na aktuelne programe međuuniverzitetske razmjene osoblja i studenata (Erasmus +, Erasmus Mundus, CEEPUS, Mewlana). Zbog određenih praktičnih prednosti i činjenice da Fakultet ima značajan broj direktno sklopljenih ugovora ove vrste (Univerzitet u Tibingenu, FAU Erlangen-Nurnberg, Paderborn univerzite, Ibrahim Cecen Univerzitet u Agri), po broju ostvarenih razmjena naših studenata trenutno prednjači Erasmus +.

Za sve dodatne informacije o međunarodnoj saradnji i aktivnostima Fakulteta islamskih nauka i Univerziteta u Sarajeva na tom polju te o ustaljenim procedurama u okviru navedenih programa razmjene, studenti mogu posjetiti linkove <https://fin.unsa.ba/međunarodna-suradnja/> odnosno <https://www.unsa.ba/istrazivanje-i-saradnja/međunarodna-saradnja>.

Katedre sa nastavnim osobljem

KATEDRA ZA KIRAET (UČENJE KUR'ANA)

Dr. hfz. Dževad Šošić, redovni profesor, rukovodilac

Dr. hfz. Abdulaziz Drkić, docent

KATEDRA ZA TEFSIR (TUMAČENJE KUR'ANA)

Dr. Enes Karić, redovni profesor

Dr. Džemal Latić, redovni profesor

Dr. Almir Fatić, redovni profesor, rukovodilac

Mr. Muhamed Fazlović, viši asistent

KATEDRA ZA FILOLOGIJU KUR'ANA

Dr. Jusuf Ramić, profesor emeritus

Dr. Amira Trnka-Uzunović, vanredni profesor, rukovodilac

Dr. Amrudin Hajrić, vanredni profesor

Dr. Zehra Alispahić, vanredni profesor

Dr. Amina Bavčić-Arnautović, vanredni profesor

Mr. Vedad Hurić, asistent

KATEDRA ZA HADIS (POSLANIČKU TRADICIJU)

Dr. Omer Nakičević, profesor emeritus

Dr. Zuhdija Hasanović, redovni profesor

Dr. hfz. Kenan Musić, vanredni profesor, rukovodilac

Mr. Fadil Maljoki, viši asistent

KATEDRA ZA AKAJD (ISLAMSKU DOGMATIKU), TESAVVUF I UPOREDNE RELIGIJE

Dr. Rešid Hafizović, redovni profesor

Dr. Adnan Silajdžić, redovni profesor

Dr. Nedžad Grabus, redovni profesor

Dr. dr. Orhan Jašić, docent, rukovodilac

KATEDRA ZA FIKH (ŠERIJATSKO PRAVO)

Dr. Enes Ljevaković, vanredni profesor

Dr. Mustafa Hasani, redovni profesor

Dr. Nedim Begović, vanredni profesor

Dr. Senad Ćeman, docent, rukovodilac

KATEDRA ZA ISLAMSKU FILOZOFIJU

Dr. Orhan Bajraktarević, redovni profesor

Dr. Dževad Hodžić, vanredni profesor

Dr. Samedin Kadić, docent, rukovodilac

KATEDRA ZA ISLAMSKU CIVILIZACIJU

Dr. Ahmet Alibašić, vanredni profesor

Dr. Asim Zubčević, vanredni profesor, rukovodilac

Mr. Azra Kulenović, viši asistent

KATEDRA ZA RELIGIJSKU PEDAGOGIJU I RELIGIJSKU PSIHOLOGIJU

Dr. hfz. Aid Smajić, redovni profesor

Dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević, vanredni profesor, rukovodilac

Mr. Ahmed Čolić, viši asistent

Mr. Mirzeta Brkić, viši asistent

ADMINISTRACIJA

DEKANAT

Prof. dr. Zuhdija Hasanović, dekan

zuhdija.hasanovic@fin.unsa.ba; 033 251 026

Prof. dr. Mustafa Hasani, prodekan za finansije

mustafa.hasani@fin.unsa.ba; 033 251 026

Prof. dr. Ahmet Alibašić, prodekan za nastavu

ahmet.alibasic@fin.unsa.ba; 033 251 025

Prof. dr. hfz. Aid Smajić, prodekan za međunarodnu saradnju

aid.smajic@fin.unsa.ba; 033 251 038

Prof. dr. Zehra Alispahić, prodekanica za naučnoistraživački rad

zehra.alispahic@fin.unsa.ba; 033 251 036

Prof. dr. Nedim Begović, prodekan za kvalitet

nedim.begovic@fin.unsa.ba; 033 251 032

Hamza Jelić, student-prodekan

student.prodekan@fin.unsa.ba

SEKRETAR

Emina Muderizović, dipl. iur.

emina.muderizovic@fin.unsa.ba; 033 251 013

BIBLIOTEKA

Dr. Fatima Žutić, bibliotekar

biblioteka@fin.unsa.ba; 033 251 031

STUDENSKA SLUŽBA

Firdevsa Jelovac, rukovodilac

studentska@fin.unsa.ba; firdevsa.jelovac@fin.unsa.ba; 033 251 049

Mujesira Zimić-Gljiva

studentska@fin.unsa.ba; mujesira.zimic-gljiva@fin.unsa.ba; 033 251 043

UDRUŽENJE STUDENATA FAKULTETA ISLAMSKIH NAUKA

usfin-a@hotmail.com; <https://www.facebook.com/usfin.sarajevo>

KONTAKT

Fakultet islamskih nauka u Sarajevu

Ćemerlina 54, 71000 Sarajevo

Tel.: + 387 33 251 011; Faks: + 387 33 251 044

Email: sekretar@fin.unsa.ba; URL: www.fin.unsa.ba

FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA U SARAJEVU

Ćemerlina 54, 71000 Sarajevo

Fax: +387 (33) 251 044 • Tel: +387 (33) 251 011 i +387(33) 251 000

Mail: sekretar@fin.unsa.ba • Web: www.fin.unsa.ba